

Egerbe jött az egykori egri ortodox zsidó közösség jeruzsálemi főrabbiája

A polgármesterrel folytattak egyeztetéseket

– Több mint fél évszázad eltelte után csütörtökön látogatást tett városunkban az egykori egri ortodox zsidó közösség jeruzsálemi főrabbiája, Mose Szofer. A nagypapja és az apja voltak hosszú évtizedeken keresztül az egri ortodox közösség vezetői. Ő maga 1947-ben született itt, a Dobó utca 3. szám alatt. Ma, 76 évesen is vezeti tovább ezt a közösséget, csak a történelem vihara miatt már nem városunkban, hanem Jeruzsálemben – adta hírül Mirkóczki Ádám polgármester pénteken.

– Tegnap egri útjára elkísérte öt többek között az izraeli kormány Jeruzsálemért felelős minisztere, Meir Porus, Izrael Állam budapesti nagykövete, Jákov Hádász-Handelszman, valamint az egykori egri ortodox közösség számos tagja. Ők évtizedekkel ezelőtt Egerben éltek, de voltak olyanok is, akik Gyöngyösről vagy épp Verpelétről származnak. Történelmi tény, hogy ez a közösség jelentős mértékben formálta és alakította Eger városát építészeti, gazdasági és szel-

Ortodox delegáció látogatott a vármegyeszékhelyre

Forrás: Szántó György/Heves Megyei Hírlap

lemileg egyaránt. A gyermekgyógyászatról kezdve a szakmai kamarákon, megyei újságon át a legkülönbözőbb gyárakig számos olyan infrastruktúrát hoztak létre a múlt században, amelyek – noha más néven – de a mai napig működnek, és munkát adnak az egri és

Eger környéki embereknek. Nagyon fontos egyeztetéseket folytattunk egy történelmi város történelmi találkozója során. Eger maga az élő történelem, legyünk rá büszkék! – fogalmazott a látogatásról a polgármester.

Szabadi Martina Laura/Heol.hu

A 70 éves Deutsch László főrabbi köszöntése

Tisztelt Főrabbi Úr!

E jeles alkalomból mi mást is idézhetnénk, mint a 70. zsolttár szavait:

Josiszu vöjjszmöhu böcho kol möváksecho vöjajmöru szomid jigdál elajhim ajhává jösuoszecho, Örvidenek Benned s örülnek Noked mind, kik keresnek Téged, mindig nagyságodat zengik a segítségedet szeretők.

Az Ön pályafutására e szavak voltak jellemzőek. Mélyen hívő, mindig Isten segítségével bízó és azt kereső ember volt. Bárhol is volt szolgálati helye, bármely földrészre vetette is a sors, hite csak erősödött, s ezt a hitet adta tovább és hirdette az Önre tekintőknek. Szerette és szereti zsidóságát, a Tóra szavaiban leli örömét, cselekedetei, szavai a tradicionális vallásos zsidóság továbbvitele és életben tartása.

Hite nem maradt meg elméleti síkon. Vallásunk egyik legszebb tanítását, a gömilusz chászodimot gyakorló, az elesettek, a betegek felé gyakorló szeretettel forduló rabbiként mutatott példát az eljövendő generációknak.

70. születésnapja alkalmából mit is kívánhatnánk, mint hogy a M.ható Isten adjon Önnek még sok szép évet, jutalmazza meg kitartó és rendíthetetlen hitét boldog élettel, s mindazt a szeretetet, melyet a gyengébbekre fordított, viszonozza Önnek személyes életében megbecsülés, szeretet és béke formájában!

Prof. dr. Grósz Andor
a Mázsihisz elnöke

Dr. Frölich Róbert
országos főrabbi

Mi az, amit inkább észre se vegyünk?

A 119. zsolttár a Zsolttárok könyvének leg-hosszabb fejezete.

Szerkezete különleges: a héber ábécé (álefbet) minden betűjére 8-8 mondatot ír. E mondatok visszatérő témája a Tóra, a törvények szeretete, különleges hatása az ember életére.

Szokás, hogy valahányszor megemlékezünk egy elhunyt emberről, akkor héber nevének betűiből változtatást állítunk össze. Ha például Mose volt az illető neve, akkor a mem, sin, hé héber betűknek megfelelő 8-8 mondatot (összesen tehát 24-et) olvasunk fel az emlékére.

A szöveg témája csak látszólag ismétlődő. A figyelmes szem igazi gyöngyszemeket, kifejező gondolatokat találhat ebben a huszonegyezer nyolc mondatban. Ime az egyik (mely a hé betűnél található):

„Fordítsd szívemet tanúságaid felé, és ne a javak felé. Távolítsd el szememet a felesleges dolgok látásától – az utaidon éltes!” (Zsolttárok 11:36-37)

Ez a két sor arra tanít minket, hogyan állítsuk be az életünkben a megfelelő irányt és fókuszot. Mi az, amire összpontosítsunk?

Sok embert ismerünk ugyanis, akiknek energiái egy jelentős része arra megy el, hogy különböző dolgokon kesereg. Ez gyakran egybeesik az anyagi témákkal: ki mire mit költött el.

Kicsiben: a család, a rokonok, az ismerősök. Nagyban: a hitközség, az önkormányzat, az állam. És nem

utolsó sorban: mennyi minden másra is el lehetett volna ezt a pénzt költeni.

„Fordítsd szívemet tanúságaid felé, és ne a javak felé!”

Azt, hogy más mit csinált rosszul, mi úgysem tudjuk befolyásolni. Akkor miért emésztiük magunkat ezen?

A Tóra arra tanít minket, hogy szabad rosszat mondani akkor, ha abban van konstruktív célzat (láson hárá letoelet). Milyen egyszerű kritérium, és mégis mennyi mindent magában foglal!

„Távolítsd el a szememet a felesleges dolgok látásától!” Az, hogy az ember mit vesz észre és mit nem, rengeteget elmond róla.

Aki megtanította, megedzette a saját szemét a „jó látásra”, az tudja, hogyan lássa meg minden helyzetben a lehetőséget, minden emberben a jóra való, fejleszthető képességet, és azt is, hogyan ne lássa meg, ne is vegye észre azt, aminek az észrevétele által semmit sem tud elérni.

„Az utaidon éltes” – ez az alternatívája a korábbiakban kritizált életmódnak. Az Örökkévaló utakat, vagyis útvonalakat mutat számunkra. Ezek az útvonalak a szellemi-lelki fejlődés egymást követő, stratégikus lépései.

Különböző útvonalak vannak a különféle emberek eltérő igényei számára – ezért ír a zsolttár többes számot.

Ezek az utak jelentik számunkra az életet.

Az élet – spirituális értelemben – eltér a biológiai élettől. Ahogyan Bölcséink tanítják: a jó emberek haláluk után is élőnek nevezetnek, míg a gonoszak életükben is halottnak (Beráchet 18a-b).

Szántó-Várnagy Binjamin/Orti.hu

Tél hajnali fohász

Egykor Máramaroszigeten a tél hamarabb jelentkezett. Már augusztus végén a Pop Iván csúcsa fehérbe öltözött, figyelmeztetve a gyerekeket: kezdődik az iskola.

A máramaroszigetiek megtanulták, milyen foga van a télnek! Mindent beterített a hó, csikorgott az ember talpa alatt. Méteres jégcsapok lógtak az ereszekről. Csend és zikzázó fűhérség. A tél csendje nem egyszerű némaság volt. Máramarosban a tél csendjének súlya volt. Az emberek nem féltek a fagytól. Az éjszakák csenddőlő fagyott nyilatól féltek, a fehér csendben halálos véstől rettegetek, mely sötétben bujkál.

A keresztények készültek a karácsonyra. Decemberi hajnalokon a megszárt malacok fájdalmas és elhaló sivítása rázta fel az embereket álmukból. A zsidók tudták, közeledik a chanukka, a fény ünnepe.

Történt egyszer Máramaroszigeten, hogy decemberben a szokottnál is dermesztőbb volt a tél. A Tímár utca közepén állt Juda Chajmowits háza. Szemben, az utca másik oldalán lakott Tenenbaum „Táte” Zálmen, az idős, szelíd, jóságos rabbi bácsi. Deréig érő hó választotta el az utca két oldalát. A szomszédok, megtörve a téli csendet, átkiáltottak egymásnak: „Jó estét, jó éjszakát, szomszéd!”

Azon a fagyos késő estén Juda Chajmowits háza kéményéből a szokásosnál későbbig gomolygott a fehér füst. Az ablakokból a petróleumlámpa fénye jelezte, hogy valami szokatlan történik... és valóban: Chajmowits Szeréna vajúdott. Második gyermeke világra jöttét várta. Kora reggel kezdődtek a fájások, késő este lett, és a rengeteg fájdalom ellenére Szeréna nem tudta megszülni gyermekét. Sok vért vesztett, egyre gyengült, asszony és gyerek élete veszélyben forgott. Megérkezett doktor Frisch, de segíteni ő sem tudott. Mindenki aggódott, kezeit tördelte, elkeseredettséggel és félelem ült az arcokon. A bábaasszony tehetetlenül nézte a vajúdó nő szenvedését. Kora hajnal lett, amikor Chajmowits néni, Bobe Reise felrázta álmából unokáját:

– Menj, gyermekem! Fuss, Slajmikám, ébreszd fel a rabbi bácsit! Kérd meg, imádkozzon édesanyád életéért. Legyen vége szenvedésének... imádkozzon, hogy Isten segítségével világra jöhessen a testvéred.

A kis Slojmi szedte magát, és indult a rabbihoz. Bukdácsolt át az utca másik oldalára a magasra nőtt havon át. Nem érte el az ablakot. Visszament egy botért, és azzal kopogott. Semmi válasz. Kitartó kopogtatás után a rabbi végre megjelent az ablakban nyakabátban, gyertyával kezében.

– Mi van, kisfiam? – kérdezte.
– Édesanyám szül – válaszolta Slojmi. – Nagy fájdalom van. Testvérem nem bír világra jönni, édesanyám nem tudja megszülni. Nagymamám, Bobe Reise kéri, tessék imádkozni anyám és testvérem életéért.
A rabbi behívta a kisfiút kihűlt szobájába.

– Gyere, kisfiam, gyere csak ide hozzám. Nem én egyedül... ketten fogunk imádkozni. Te kicsi vagy, te még nem tudsz hazudni. Ahhoz túl fiatal vagy, hogy hazudni tudj. Én meg öreg vagyok. Nekem már nincs miért hazudnom, túl öreg vagyok ahhoz, hogy hazudnom kellene. Gyere, ülj ide a térdemre. Betakarlak a kabátommal... Mi ketten, akik vagy még nem, vagy már nem tudunk hazudni, ha mi ketten imádkozunk, az igaz szavakra könnyebben nyílnak meg a magas égből az ima kapui. Meglásd... Mennyei Atyánk meghallja imánkat.

S a rabbi elkezdte könyörgését:

„Minden Világok Ura! Hogy megszabaduljanak az éj rémségeitől, az éjjel pusztító véstől, csendben garázdálkodó rossz végzettől azok, akiket szeretsz, nézz le Égi Hajlékodból! Küldd segítő jobbod, és hallgass meg bennünket! Nem igaz voltunkra hivatkozva járulunk eléd kérelmünkkel. Csak nagy irgalmadban bízhatunk...” Táte Zálmen csendesen, szelíden, alig hallhatóan mondta, mondta a szavakat. „Mi a Te néped és szövetségeseid vagyunk. Ábrahám gyermekei vagyunk, féltünk és szerettünk Téged... Iszák magzatjai vagyunk, kit szerető apja, Ábrahám atyánk kész volt feláldozni Néked... Te mondatd egykor: »Tekints fel az égbe, és számold meg a csillagokat...« Te tartod számon a csillagokat, és mindegyiket nevével szólítod... Ne hagyd hát, hogy azelőtt hunyjon ki a kis csillag, mielőtt megszületne... Mi jó származhatna kicsi csillag hullásából...? Te vagy a Kegyelem Atyja... Kegyelmezz szolgálóid, kegyelmezz anyán és gyermekem, hogy élhessenek... ne távolodjál el tőlünk, mikor oly közel a vész, mert nincs más Rajtad kívül, aki segít.”

Táte Zálmen rabbi szavai elfogytak. Hangját félelmetes csend vette át. Eleredtek könnyei... érezte, elmondott mindent, amit szíve diktált és szája suttozott... A tél nyomozó csöndje töltötte be a jéghideg szobát.

S akkor a szomszéd házban egy várva várt hang törte meg a téli éj némaságát... Felhangzott az újszülött sírása! Nem hallatszott át az utca másik oldalára. Táte Zálmen füléig nem jutott el. Ó némán, a kisfiúval öleiben, egy hangra várt. Hang azonban nem szakította szét a reménytelen csendet. De hang helyett, melyre olyannyira várt, melegség töltötte el bensőjét... Arcáról letörölte könnyeit, nagyot sóhajtott, és a kisfiú fülébe súgta:

– Tudod, kisfiam? Hallom! Isten bizony meghallgatta imánkat! Az égen megjelent egy piciny csillag, a világ gazdagabb lett egy lélekkel. Ezért hát most nekünk, kettnőknek kötelességünk halát adni, dicsérni és dicsőíteni, áldani és Szentnek vallani Őt! Őt, az Egytelent, Őt, a Kegyelem Atyját, ki meghallgatta imánkat!

Menj haza, kisfiam... menj, nehogy megfázz. Isten nekünk menedék és erő, segítség a bajban! (46. szent. 2) Menj haza, kisfiam... megszületett a kistestvéred!
Szerdóczy J. Ervin főrabbi

Mártír-istentiszteletek

Győr

Idén a korábbi évekhez képest megnövekedett részvétel mellett emlékeztek meg elhurcolt és meggyilkolt zsidó testvéreinkről a zsidó temető ravatalozójában. A megjelenteket Villányi Tibor, a hitközség elnöke köszöntötte, és elmondta, mennyire fontos felidézni azokat, akik egykoron erejükkel és tudásukkal segítettek felépíteni azt a várost, amit ma Győrnek nevezünk.

Elsőként prof. dr. Grósz Andor, a Mazsihisz közelmúltban megválasztott elnöke emelkedett szólásra:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Most nem a Mazsihisz elnökéül köszöntöm önöket, hanem mint az a zsidó ember, aki a holokauszt után született itt, Győrben, hordozva mindazt a fájdalmat és traumát, amit egy rémségeket átélő túlélő gyermeke hordozni tud.

Majd beszélt a gettóba kényszerítés borzalmairól, a deportálásokról, a több százezer magyar zsidó áldozatról, azokról, akik még a gettósítás kezdetén is töretlenül hittek abban, hogy mindez velük úgysem történhet meg.

A letragikusabb mindabban, ami történt, hogy mennyire kevesen emelték fel a szavukat, akik megtehették volna, és talán akkor másképp alakult volna a vidéki zsidóság sorsa.

Grósz Andor ezután megemlékezett, nagyon helyes, hogy a kormány zéró toleranciát hirdetett az antiszemitizmussal szemben. Zárógondolatként az oktatás fontosságát hangsúlyozta, hogy akik nem érintettek abban, ami történt, azok is megismerhessék a véskorszak eseményeit.

Ezt követően Rózsavölgyi László önkormányzati képviselő dr. Dézsi Csaba András polgármester képviselőjében szólott az egybegyűltekhez:

Tisztelt emlékezők! Meg kell hajtánunk fejünket az áldozatok előtt, meg kell hajtánunk fejünket a mintegy ötezer győri zsidó honfitársunk emléke előtt, és meg kell hajtánunk fejünket a túlélők fájdalma előtt, hogy aztán felemelhessük tekintetünket.

Ezután az emlékezés fontosságára és arra a sebre utalt, ami soha nem tud begyógyulni. Dr. Edit Eva Eger szavaival zárta beszédét: *A gyógyulásunk az, ha megtanuljuk becsben tartani sebesülésünket.*

Ezután Román Iván hegedűművész a Schindler listája c. film Oscar-díjás betétdalát adta elő, majd Totha Péter Joel főrabbi megtartotta beszédét, Gara István kántor pedig elénekelte a Kél málé ráchámim gyászimát.

A főrabbi egy aggadikus mesét mondott egy fenyőfáról, ami egy idő után már nem szerette a zöld tűleveleket, mert annyit bántották értük. Ezért azt kérte, hogy legyen másmilyen, akármilyen, csak ne az, ami, mert félt, hogy kivágják és tűzre vetik.

És ekkor valóban csoda történt, mert abban a pillanatban, ahogy a kérés megfogalmazódott benne, egyből üvegből kapott tűleveleket, de ezek az üvegek hamar összetörték az időjárás viszontagságaitól, ezután aranylevelet kért, mert azt hitte, az jobb választás lesz, de azokat meg rablók lopták el, míg végül a fenyőfa újra könyörgött, hadd kapja vissza a régi tűleveleit, amiket akkorra már a leggyönyörűsebbnek tartott. Hát valahogy így vagyunk mi is, a mélybe hajítottak bennünk, elsüllyedtünk, mint az ólomkatonák, és csak egy részünk bukkant újra a felszínre. De itt vagyunk és emlékezünk, addig, amíg levegőt tudunk venni!

A résztvevők végül közösen elmondták a gyászoló kádisát és elhelyezték az emlékezés köveit. Ezt követően aki akarta, megtekinthette a Menházban a helyi zsidóság történetét feldolgozó kiállítást.

Devecser

Sokféleképpen lehet kezdeni egy történetet, talán lehet úgy, hogy a

rémséges, mindent elpusztító háborúban emberek millióit gyilkolták meg. De esetünkben kezdjük a történetet ott, amikor az emberek még elégedettek voltak a sorsukkal, és hálát adtak Istennek mindazért, amit adott számukra – mondta Totha Péter Joel főrabbi. Beszédében kiemelte, hogy az elmondott történetek által megszületett miétek segíthetnek a traumák feldolgozásában, de mire megszülethettek volna a kérdések, addigra már az elhurcoltakat megölték a gázkamrákban. Devecserből és a környező járásokból több száz zsidót vitték a pápai gettóba, majd onnét az első transzporttal, 1944. július 4-én szállították őket Auschwitz-Birkenaubába.

A mártírünnepségen több mint ötvenen vettek részt, a helyi polgármester is megtisztelte az áldozatok emlékét. Három holokauszt-túlélő hölgy is jelen volt, kérjük az Örökkévalót, hogy nagyon vigyázzon rájuk.

A kegyeleti imát követően a jelenlévők elmondták a gyászoló kádisát, majd elhelyezték az emlékezés köveit.

Újpest

„Amikor elfogyott az idő és az élet”

Az idei évben néhány nap különbséggel három alkalommal is megemlékeztek a holokauszt újpesti áldozatairól. Először kiállítás nyílt az Újpesti Rendezvényterben *Elfeledett újpestiek – Családok, sorsok, történetek az újpesti zsidóság két évszázadából*. Ezután Újpest Önkormányzata fátylas emlékményt szervezett azon az útvonalon, ahol 1944-ben az áldozatokat terelték a Magdolnavárosi pályaudvar felé, a korabeli eseményeket Klacsmann Borbála holokausztkutató és Bedő Kata alpolgármester idézte fel. Mindkét eseményen felszólalt Szerdóczi J. Ervin főrabbi is.

A harmadik alkalom az Újpest-Rákospalota templomkörzet mártírünnepsége volt. A tammuz hónap 20-ához legközelebb eső vasárnapon – amikor az 1944 nyarán Újpesten összegyűjtött és onnan elhurcolt tizennégyezer helyi, valamint több mint négyezer rákospalotai, szigetmonostori, leányfalui, pöcsmegyeri, tahitófalusi, váci és visegrádi zsidók tragédiájára emlékeznek – minden esztendőben megnyitják a Berzeviczy utcai nagyszinagógát. Ezúttal is így történt.

A résztvevőket Szerdóczi J. Ervin köszöntötte, majd a második világháború hatmillió zsidó áldozatára emlékezve a főrabbi által felkért hat jeles személy – Wirth Lívia holokauszt-túlélő, dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke, dr. Fröhlich Róbert országos főrabbi, Pataky György, dr. Somos András, az újpesti hitközség elöljáróságának tagja és Máté György hitközségi elnök – egy-egy gyertyát gyújtott.

A gyászistentisztelet a 88. szol-tárral és a mincha imával folytatódott, majd Fekete László főkántor gyönyörű hangján – a Dohány utcai zsinagóga férfikórusának közreműködésével (Lázár Zsigmond vezényletével) – az *Ádajsem* mo odomot énekelte. A megemlékezés egy megrázó verssel folytatódott. Papp Für János „Auschwitz-Birkenau, avagy a halál másnapján” című költeményét Memon Katalin, a WIZO Hungary Egyesület elnöke szavalta el.

Szerdóczi J. Ervin főrabbi emlékbeszédének bevezetőjében úgy fogalmazott, egyetlen vallás sem írja elő, hogy a híveknek emlékezniük kell. *Egyedül mi, zsidók kaptuk ezt a parancsot. Mi soha nem fogjuk elfelejteni a 79 évvel ezelőtti történeteket. Az emlékezés egyre nehezebb feladat – fogalmazott a főrabbi –, mert lassan már nem lesz köztünk túlélő, aki elmondja: „Én ott voltam, láttam a*

Győr. Villányi Tibor elnököt hallgatják az emlékezők

A devecseri mártíremlékű

Újpest-Rákospalota. Dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke

Újpesti fotók: Lebovics György

Újpest-Rákospalota. Az emlékezés gyertyáinak meggyújtása

poklot!”. Pusztán szavakkal nem lehet kifejezni a megaláztatást és a csendet, amikor Auschwitzban a zsidók számára elfogyott a levegő, az idő és az élet.

A holokauszt tragédiáját a hetiszakasszal állította párhuzamba. A Királyok I. könyvének 19. fejezete arról tudósított, hogy „amikor elvont az Örökkévaló, nagy és erős szél szaggatta a hegyeket, és tördelte a sziklákat az Örökkévaló előtt; de az Örökkévaló nem volt ott a szélben. A szél után földrengés következett; de az Örökkévaló nem volt ott a földrengésben. A földrengés után tűz támadt; de az Örökkévaló nem volt ott a tűzben. A tűz

után halk és szelíd hang hallatszott. A viharos szélben, a földrengésben és a tűzben Isten nem jelent meg. A tűz elmúltával Élijáhu egyedül maradt, de meghallotta az Örökkévaló szelíd hangját: *Vöhiné élov kajl vájajmer má löcho kaj.*”

Az Ószövetség sorai után keményen szóltak a főrabbi szavai, amikor Szász Lajost, a Sztójay-kormány iparügyi miniszterét idézte. Szász egy beszédében úgy fogalmazott: „A zsidókérdés megoldásánál nem lehet irányadó a gyűlöletől fűtött antiszemitizmus, hanem egyedül és kizárólag a szeretettől fűtött fájvédelem. Mi nem akarjuk kiirtani ezt a szerencsétlen Áhászvérus népet, hanem azt szeretnénk, hogy hosszú bolyongás után végre hazát találjanak valahol a Földön.” Szerdóczi J. Ervin az egykori miniszter szavaira válaszként a deportált újpesti zsidók sorsát mutatta be. A zsidókat, akik Újpesten választották hazájuknak, ezen a településen kívánták boldogulni, gyárakat alapítani, dolgozni, szeretni és jótékonykodni. *Itt akarták szépnek látni az életet.*

Emlékbeszéde végén Szerdóczi J. Ervin – hagyományosan – saját szülőföldjéről, Máramarosszigetről idézett egy legendává lett igaz történetet. A történet Drimer Mikuról, a helyi sakterről szólt, aki a feleségét és hat gyermekét veszítette el a holokausztban. Végül egy rabbi segítségével talált vissza a hitéhez.

A megrendítő beszédet követően Fekete László a Kél málé ráchámim

Holokauszt-emlékművet avattak Kiskőrösön

Az Élet Fája

422 emléklével

Az alföldi város zsinagógájánál avatták fel a holokauszt-emlékművet. A rendezvényt Kendrusz Attila, a szegedi hitközség vallási vezetője nyitotta meg az alkalomra választott szóltárral. Radnóti Zoltán főrabbi az egykori ortodox zsinagóga valamikori tóraszekrénye mellett reggeli imát mondott.

Az eseményen elsőként Domonyi László polgármester beszélt a zsidó közösség múltjáról, történelméről, a város életében betöltött szerepéről. Elmondta, hogy Trianon után a zsinagógában tartottak először gyászistentiszteletet. Megemlékezett 1944. június 18-áról, amikor Kiskőrös zsidó lakosságát bevagonírozták, hogy néhány nap múltán Auschwitz-Birkenaubába vezessen utolsó útjuk. Megköszönte a Benyik család nagy-

lelkű adományát, mely lehetővé tette, hogy a szobor méltó emléket állíthasson a mártíroknak. Hogy senki ne feledhesse a múltat, aminek nem szabad megisméltódnia.

Dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke úgy fogalmazott, hogy „emlékezni kötelesség, a zsidó közösség múltja, jelene, de jövője miatt is.”

Radnóti Zoltán főrabbi felidézte azt a 79 évvel ezelőtti napot, amely hasonlóan forró volt, mint amilyen az ünnepre sor került. Kiemelte, hogy azok számára, akiknek a sorsa azon a végzetes napon megpecsételődött, nem hozott enyhülést már semmi. Megemlékezett mind a négy rabbiról, akik vezették a kiskőrösi zsidó közösséget. Felhívta a figyelmet arra, hogy „a holokauszt szavakkal kezdődött, amiben óriási szerepe és felelőssége van a mindenkori médiának”. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy akármilyen kicsi magja is kicsírázzon a gyűlöletnek.

Dr. Fried Ilona, a Schwarz család leszármazottja, az MTA tagja dr. Király Balázssal együtt beszélt a rokonairól, azok holokauszt által tönkretett sorsáról.

Kántor Anita, a berlini hitközség vallási vezetője, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem előadója felidézte nagyszülei életét, akik a történelem pokla miatt ha az unokáiknak meséltek, nem anekdotázhattak kedves, barátságos hangulatban. „Nincs jogunk megfedkezni a tragédiáról” – mondta.

(Az írás a vira.hu beszámolója alapján készült.)

A mintegy 250 esztendő kiskőrösi közösség 1849 és 1944 között a város lakosságának 4-5%-át tette ki, 400-500 főt. Az 1869-től status quo, majd 1912-től ortodox kilét négy rabbi szolgált: Feiglberg Hájim, Rubinstein Mesulam (1866-1898), Löblovics Bernát (1899-1936) és Snydres Jákov. 422 zsidót gyilkoltak meg a véskorszak alatt.

Rojkó A.

Emlékoldal

A frontarcos temetése...

Június 18-án, délután 1/2 4-kor folyt le a rablógylósság áldozatául esett Komlós Mór temetése a rákoscsabai halottasházból. Megrendítő volt egész Rákoscsaba községére ennek a derék embernek szerencsétlensége. Jóval a temetési szertartás előtt majd ötszáz ember gyülekezett egybe mélységes emberi részvétellel. 1/2 4 órakor megérkezett Komlós Mór 75 éves édesanyja, akinek szívet tépő jajongása a jelenlévőket könnyekre fakasztotta. A koporsót a frontarcosok zászlóikkal takarták be, és körülötte díszőrséget álltak. A gyászszertartást a nagy tömegre való tekintettel a halottasházon kívül végezték. Eisenberger Géza főrabbi megható gyászbeszédében ezeket mondta:

– Komlós Mór kétszer hullajtotta véré. Először amikor a világháborúban megsebesült, és most minden vére elfolyt. Magyar földért hullott vére a világháborúban, és magyar föld szent rögei magukba fogadták minden véré. Ez a felemelő tény szószékké avatja az ő koporsóját, ahonnan Isten szava hangzik felétek, embertestvérek száza és ezrei, szent szombaton felolvasott prófétánk nyomán: „Nem erőszakkal, és nem hatalommal, hanem az Én Szellememmel, így szól az Úr, a Seregek Ura!” Vigyétek el a koporsó mellől, istenhívó embertestvérek, hogy Isten Szelleme: a különbséget nem ismerő Szeretet. Fogadjátok el végre a koporsó mellett tízezer hős vére által megszentelt valomásunkat, hogy szerelmesei vagyunk mi a mi édes hazánknak, Magyarországnak, és leggyönyörűbb álmunk az, hogy az Isten Szelleme, a megértő szeretet boldogabb jövőben eggyé fogja forrasztani e Hazának minden gyermekét, felekezeti és társadalmi különbség nélkül. E koporsó mellől Isten árnyékából könyörgünk hozzátok, embertestvérek száza és ezrei, szeressetek minket, a magyar gondolatban és vérhullatásban testvéreiteket, magyar zsidókat.

A frontarcosok vállukra vették a koporsót, sírba helyezték, tisztelgést vezényeltek, és mindenki szeméből könny patakzott. Valahogy úgy érezték a megjelentek ennek a fájdalmas temetésnek az óráján, hogy magyar testvérek lelke meg nem zavarható szövetségben forrott össze.

A háziasszony noteszébe

– A nem jó kékítő fehéreműjét elégeti, foltokat hagy, és az egész mosása kárba vész, a Korona kékítő viszont védi és óvja ruháját.

– Olcsóbbá teheti a mosást, fehérebbé a ruhát kifőzés nélkül az ártalmatlan Hypo fehérítővel.

– Lábfájást megszüntet Friedmann Lajos luxuscipőszalon orthopédia. Nagyban és kicsinyben. (Újpest, Árpád út 146. Telefon: 495-087.) Forduljon hozzá bizalommal, és kérjen ismertetőt.

– Rézüstöt vagy réztárgyat legjobban tisztíthatunk só és ecet keverékével. Utána tiszta vízzel kiöblítjük, és jó szárazra törüljük.

– Friss kakaófoltot az asztalneműből szappanos meleg vízzel távolíthatunk el. Ha a folt már beszáradt, úgy csepegtessünk rá glicerint, hagyjuk egy óráig állni, és aztán mossuk ki a szokásos módon.

– Ha a hal epéje tisztítás közben megfakad, távolítsuk azonnal el az epét, és tegyük a halat rögtön forró vízbe, és főzzük 2-3 percig, míg a keserű íz kijön belőle.

Széderesti vendégek

Írta: Kiss Arnold

A szédereste bánatosan ünnepélyes mámorea ringat ősi muzsikák áhítatába a házanépek körében, a széderasztal előtt.

Körötem ezerszázados hangulatok könnyel sutogó, halk, álomszerű ütemei, majd pedig ujjongóan majestéti fópapi celebrálás szertartásai.

Hosszú éveken át tartom már így a széderestét. Ifjúból férfi lettem, a férfi halántékain immár őszi ezüst, s a széderestém mind mélyebbé, ünnepélyesen, titokzatosan szomorúbbá válnak, s egyre epedőbben hívom az Élijáhu profétá serlegének a Messiását.

Mióta az édesapám, a jámbor, szent lelkű zsidó pap meghalt: különös látomásom van a széderestélyen a családi körömben. Az édesapám lelke imádkozik a peszách-melódiákban. Az ő dallamainak muzsikája lüktet a dalaimban: az ő öröksége a szívemben, sok hosszú generáció apái, anyái öntötték azokat az ő lelkébe – tovább száll-e? Meddig száll az ódon zsidó muzsika énrólom, az én majdan pihenni térő, elnémult ajkaimról unokák, jövődő nemzedékek lelkébe?

Amikor az egyiptomi kivonulás legendás meséjét cselló-síráshoz hasonló énekek elregéltem a kérdező gyermeknek, amikor a Hallel-zsolozsmák bárszonyos-röptű, majd pedig komoran zúgó dal-pillangói elültek a széderesti asztal ezüstkelei és csillogó gyertyatartói között: egyszerre csak titokzatos, halk kopogtatás odakünn, az Élijáhu-serleg bora rejtelmesen megremeget, az ajtó föltárul, nesztelenül, láthatatlanul jön Valaki, halkan suhan, a serleg bora gyöngyöt vet – mikor Élijáhu profétát, a Messiás előhírnökét várom: hozzám, az én széderasztalomhoz: eljön az édesapám.

Látom a szelíd szemét, a kérdező ajkát, az áldó kezét.

Hallom a halk sutogását: ne féljete, eljön a Messiás.

Künn: nagy metropoliskban forrongó viharzúgás, háború, rengő apokaliptikus szörnyek-járása. Odakünn, az éjszakai sötétben rémületes menetelések, gyűlölködő tömegek hajszoló üvöltése, a futóvá kergetett Áhásvérus torzonborz, felhőkbe érő dómalakja, fürgetegből új fürgetegekre rohanó, a nyomában menekülő, kicsúfolt, árva népem, anyák és gyermekek, hazátlan, kétségbeesett apák, idegenbe vándorló, reménytelen ifjak, s a megrettent-lelkűek, akik nem bírják az ostromot és számukra idegen oltárok előtt roskadoznak össze lélektelenül, üszkös, folyóújtott zsidó templomok, sárba taposott tórák – s halott édesapám a lüktető, pattanásig feszülő szívem fölé teszi a széderestén a lány kezét: „ne félj, fiam, jönni fog a Messiás”.

S a halott édesapám most odalép egy drága, fehér főkötős alak elé – észre sem vettük: mikor jött? A halott édesanyám. A szeme felejthetetlen bársonya felénk ragyog: ne féljete... édesapa mondta – a két szent széderesti vendég kézen fogva egymást, eltűnnek az éjszakában. Hallél-angyalok muzsikái zengjenek előttük, utánuk...

Zsidó humor

Mikor Egyiptomból kivonultak a zsidók, a kutyák némák maradtak. Ezt a mondást egy tréfás talmudista így próbálta megmagyarázni:

Ha Éliás próféta jár a városban, akkor vinnynak a kutyák, ha pedig a halál angyala jelenik meg, akkor csaholnak. Egyiptomban mindkettő egy időben történt, a halál angyala bejárta az országot, hogy megölje az elsőszülötteket, és az angyal is megjelent, hogy Izrael gyermekeit megmentse és megváltsa. Így tehát nem tudták szegény kutyák, hogy vinnyniuk kell-e vagy csaholniuk. És ezért hallgatnak.

*

Tiktin, a boroszlói rabbi nagyünnepén az utcán sétált, és négy-öt hívével találkozott, akik nagyban szivaroztak.

– Gut sábesz! – üdvözölte őket a pap.

– Miért mondja a rebbe: gut sábesz – kérdezték –, hiszen ma jantev van?

– Bocsánat – felelte a rabbi –, de mert szivarozni látlak benneteket, csakugyan azt hittem, hogy szombat van.

*

Egy szegény zsidó hasztalan keresett valami foglalkozást az idegen városban. Végre mentőötlete támadt: kiplakatirozta, hogy a folyón kifeszített kötélén át fog a magasban sétálni. Belépődíj személyenként öt kopék.

Visszafojtott lélegzettel várja mindenki a mutatványt, amikor a szegény kötéláncos megszólal:

– Rábajszáj! Tudjátok meg, hogy nem vagyok kötéláncos, és ha rálépek a kötélre, biztos, hogy a vízbe pottyanak és megfulladok. Ha azt akarjátok, hogy a ti rongyos öt kopékotokért egy zsidó megfulladjon, akkor nekivágok...

*

Májor Élijáhu Ménoch galíciai kereskedő volt, s hol jól, hol rosszul ment a dolga.

Ha péntekre hazaérkezett, első dolga volt megmondani a feleségének, milyen gyertyát gyújtson. Ha jó üzletet csinált, akkor kétkrajcáros

apró gyertyákat gyújtott, ha veszett az üzletben, akkor meggyújtott minden lámpát, hogy a szoba csak úgy úszott a nagy viláosságban.

Az asszony nem értette a dolgot, de mint jó zsidó feleség, engedelmességet. Egyszer aztán mégsem állhatta meg, hanem megkérdezte, mi a magyarázata a kétféle gyújtásnak.

– Majd mindjárt megérted, fiam. Ha jó üzletet csináltam, akkor persze örülök, és azt akarom, hogy a többi

zsidó is örüljön. Mármost ha látják, hogy reb Májor Élijáhu Ménochnál csak kétkrajcáros szegény gyertyák égnek, akkor azt hiszik, hogy rosszul mentek az üzleteim, s persze odavannak az örömtől. De ha peches voltam, és bosszankodom a veszteségeimen, azt akarom, hogy ők is pukkadjanak. Mikor pukkan a szomszéd? Ha látja, hogy a másikkal jobban megy a dolga. És ha látják, hogy a szobánk fényesen ki van világítva, törli őket az irigység. Érted már?

Hymen

Katz Erzsébet Debrecen és Klein Jenő Kisvárdai jegyesek.

Főlemelő ünnepség színhelye volt f. hó 29-én a Rumbach-utcai templom. Dr. Scheiber Lajosnak, a VIII. kerület közszeretetlen álló papjának és neje, Adler Mariskának leánya, Noémi esküdtött hűséget dr. Politzer Ferenc pécsi ügyvédnek. A templomot zsúfolásig megtöltötte a pesti zsidóság színe-java, a hitközösség egész rabbikarával és előjáróságával az élén. Dr. Scheiber Sándor, a menyasszony bátyja ragyogó, klasszikus szépségű esketési beszédében megrajzolta a változott világ hitvesi ideálját. Felvonultatta a nagy ősök sorát, tudós rabbikat és nagyasszonyokat, akiknek a menyasszony édesanyja szent életű leszármazottjuk. Dr. Scheiber Lajos közvetlen szavainál és apai áldásakor szem nem maradt szárazon. Az ünnepi ebédén felszólt dr. Adler Ignác gyulai főrabbi és Mandel Sámuel körzeti rabbi.

Dicker Sárkát (Gáva) eljegyezte Grünfeld József (Miskolc).

Akik itt fognak maradni

Írta: Eppler Sándor főtitkár

(...) Sajnos a magyar zsidóság egy bizonyos hányadának el kell mennie ebből a hazából. Nem azért fognak útra kelni, hogy új hazát keressenek, mert az ő hazájuk mindig csak ez a haza marad. Hanem azért, hogy új munkaterületet szerezzenek maguknak, ahol megtalálhatják azt a falat kenyeret, amely nekik itt már nem juthat. Az ő számukra is nagy fájdalommal fog járnai a hazának elhagyása: amiképpen az a fa, amely gyökereivel befonódott a magyar talajba, és lombjaival magyar ég alatt itta a napsugaras levegőt, ha egy nagy vihar kicsavarja tövestől, és azután más vidékre viszik, más talajba ültetik, talán újraéled, azonban ezt az átültetést megsínyli, és ennek nyomai megmaradnak a fa további egész életében. Ugyanígy minden magyar zsidó törést kap lelkében a kivándorlással. Mégis le kell szállni azzal, hogy két réteg kivándorlásra kényszerül: az egyik azoknak csoportja, akik kénytelenek állásaikat elhagyni, és új egzisztenciához nem juthatnak, másik pedig a fel-növekvő ifjúságnak csoportja, akik jövőjük megalapozásához kezdeni sem tudnak.

Semmi esetre sem szabad azonban a magyar zsidóság nagy többségének foglalkozni a kivándorlás kérdésével olyannyira, hogy ők is fokozzák a zavart. Főleg pedig nem szabad ilyen idegkrízisekkel lovat adni azok alá, akiknek valóban az a céljuk, hogy az egész zsidóság eltávozzék ebből a hazából. Nem szabad elfelejteni, hogy igenis a magyar zsidóság többsége lesz az, amelyik itt marad, és nem azért marad itt, mert nem mehet máshová, hanem éppen úgy, mint az, aki kényszerből vándorbotot vesz kezébe, azért, mert nem is akar elmenni innét, mert minden érzésével ragaszkodik ehhez a hazához, szívének minden dobbanásával vonzódik ehhez a földhöz. Nem lehet, hogy továbbra is terjedjen az a szinte ragályoszerű jelenség, amely már olyan méreteket ölt, mintha innét mindenki ki akarna vándorolni!

Elindult a Mazsihisz Házi Segítségnyújtó Szolgálat

Megkezdte tevékenységét Magyarország az első zsidó hitközségi fenntartásban működő házi segítségnyújtó szolgálat Mazsihisz Házi Segítségnyújtó Szolgálat néven. A célcsoportba elsődlegesen azok a másodgenerációs, zsidó közösséghez kötődő emberek tartoznak, akiknek a házi segítségnyújtás keretében saját otthonukban, lakókörnyezetükben nyújtunk az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást.

Küldetésünk, hogy olyan aktív támogatást kaphassanak mindennapi életükhöz, amely lehetővé teszi, hogy minél tovább maradhassanak biztonságban, saját környezetükben.

Kik igényelhetnek házi segítségnyújtást?

- Akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek,
- akik egészségi állapotuk miatt erre rászorulnak,
- akik bentlakásos intézményi elhelyezésre várakoznak,
- akik valamilyen rehabilitációt követően a saját lakókörnyezetükbe

történi visszailleszkesedés céljából támogatást igényelnek önálló életvitelük fenntartásához.

Célcsoportunk: az 1945. október 31. után született másod-harmadgenerációs túlélők.

Munkánk során alapvetéseink: a gondoskodás, az odafigyelés és a bizalom.

- A házi segítségnyújtást, az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást az igénybe vevő otthonában biztosítjuk.
- Az igénybevételt megelőzően a szociális szakemberek felméri a gondozási szükségletet, s ennek fi-

gyelembevételével személyre szóló szolgáltatást nyújtunk.

• Budapesti lakcímmel rendelkező ügyfeleket tudunk felvenni a szolgáltatásra.

Az igénybevétel feltételei:

- A gondozási szükséglet vizsgálata, melyet munkatársunk az igénylő otthonában végez el. Ennek keretében dől el, hogy az ellátást igénylőnek szociális segítés vagy személyi gondozás indokolt.

- Ellátás iránti kérelem.

- Orvosi igazolás, szakorvosi vélemény, határozat.

- Jövedelemigazolás.

- Budapesti lakcím.

A szolgáltatás önkéntesen, saját kezdeményezésre vehető igénybe.

A szolgáltatás igényelhető:
Mazsihisz Házi Segítségnyújtó Szolgálat

E-mail: hazisegitsegnyujtas@mazsihisz.hu

Telefon: +36-30-342-9172, 413-5500/268

1075 Budapest, Síp utca 12.

Nem imádkoznak többet Kanadában a zsidók megtérítéséért

Helyette a zsidókkal való megbékélésre felszólító imát fogják elmondani a Kanadai Anglikán Egyház istentiszteletein.

A Kanadai Anglikán Egyház megszavazta, hogy töröljék imakönyveikből a zsidók megtérítésére felszólító imát. A Calgaryban tartott egyházi ülésen hozott döntés megerősíti azt a három évvel ezelőtti bejelentett lépést, hogy helyébe a zsidókkal való megbékélésre felszólító ima lépjen, írja a JTA nyomán a *Kibic*.

Akkor Québec anglikán püspöke azt mondta, hogy a változtatás segít az egyháznak elismerni és megbánni korábbi antiszemita hozzáállását, és hozzájárul ahhoz, hogy „ne emeljük ki a zsidókat evangelizációs erőfeszítéseink célpontjaként, és alázatos, megbékélő álláspontot foglaljunk el a zsidó vallású emberek irányában”.

A mostani volt az első alkalom, hogy az egyház Általános Zsinata, az egyházat hivatalosan irányító konferencia összeült a 2019-es határozat óta.

„Dicsérjük az Általános Zsinatot ezért a fontos döntésért” – közölte Adam Stein, a Vancouveri Bét Izrael Gyülekezet rabbija a Kanadai Rabbinate és a Kanadai Izraelért és a Zsidó Ügyekért Központ nevében tett nyilatkozatában.

„A hiteles vallásközi párbeszédhez tiszteletre van szükség” – mondta Stein, aki 2019-ben egyházi vezetőkhöz szolt:

„Bármilyen kísérlet, amellyel az egyik megpróbálja megtéríteni a másikat, a tisztelet ellentéte. Ennek az imának a megváltoztatása mérföldkövet jelent az anglikán–zsidó kapcsolatokban, és arra hívja fel az anglikánokat, hogy vállaljanak megbékélő álláspontot a zsidó közösség irányában.”

A döntés a keresztény liturgiából és gyakorlatból az antiszemita elemek eltávolítására irányuló erőfeszítések során született. Decemberben az antiszemitizmus növekedésére hivatkozva – többek között az önjelölt keresztény nacionalisták körében – a Zsidó–Keresztény Kapcsolatok Központjának Tanácsa sürgette az egyházakat, hogy vizsgálják meg saját gyakorlatait, és változtassák meg azokat, amelyek a zsidók elleni gyűlöletet szítják.

Eközben 2021-ben Ferenc pápa korlátozta annak a tradicionális liturgiának az alkalmazását, amely tartalmaz egy imát a zsidók megtérítéséért. A pápa aggodott amiatt, hogy azok használják ezt az imát, akik nem fogadják el a katolikus egyház 1965-ös nyilatkozatát, amely kijelenti, hogy a zsidók nem felelősek Jézus haláláért. Ferenc pápa emellett az antiszemitizmust is elítélte.

Az anglikán egyház pedig nemrég bocsánatot kért a zsidóktól a 800 évvel ezelőtti kiűzésükhöz vezető antiszemita törvények miatt.

A Kanadai Anglikán Egyháznak a *zsidókkal való megbékélésért* című új imája a kanadai rabbinikus tanácsal konzultálva fródot, a *zsidók megtérése* ima eltávolításáról szóló határozat szerint. A kanadai egyház húsvéti liturgiájából az 1990-es években eltávolítottak egy másik imát a zsidók kereszténységre térítéséért.

Fred Hiltz püspök, a Kanadai Anglikán Egyház korábbi vezetője és Adam Stein rabbi

„Hamarosan landolunk Tel-Avivban, a megszállt Palesztinában”

Szokatlan incidens történt az ír fapados társaság, a Ryanair Olaszországból Izraelbe tartó járatán, jelentette a 12-es csatorna nyomán az *ujkelet.live*. A járaton tartózkodó utasok arról számoltak be, hogy az egyik légiutas-kísérő többször, angolul és olaszul is bejelentette, hogy a gép a „megszállt Palesztinára” felé tart.

Az is kiderült, hogy az utasok már repülés közben felhívták a légiutas-kísérő figyelmét a problémás kijelentésre, és bocsánatkérést vártak tőle. Elmondásuk szerint ezt nem volt hajlandó megtenni, sőt többször megismételte a kijelentést. Végül körülbelül fél órával a leszállás előtt a légiutas-kísérő ismét bejelentette, hogy „minden utasnak vissza kell térnie a helyére, mert a gép a megszállt Palesztinában lévő Tel-Avivban fog landolni”.

Sajtóértesülések szerint az utolsó kijelentés miatt az utasok megvadultak a gépen, néhányan megpróbálták lefenykepezni a kitudózt nem viselő légiutas-kísérőt. A kialakult zűrzavart követően a legénység azzal fenyegetőzött, hogy leszállás után kihívja a rendőrséget.

Az esetet követően Jackie Goodall, az Írország–Izrael Szövetség vezérigazgatója elítélte a stewardess viselkedését, mondván, hogy az elfogadhatatlan volt.

„Követeljük, hogy a Ryanair kérjen bocsánatot, és derítse ki, mi történt a légiutas-kísérőt illetően” – mondta.

Két nappal később a Ryanair elnézést kért az incidensért, „ártatlan tévedésnek” nevezve azt.

Nem ez az első eset, hogy a társaság problémás incidensbe keveredett izraeli utasokkal. Körülbelül két hónapja szintén a 12-es csatorna arról számolt be, hogy az összes izraeli utast leszállították a gépről, és megkérték, hogy óráig álljanak sorban, amíg átfogó biztonsági ellenőrzésnek vetik alá őket.

David Beckham: Büszke vagyok arra, hogy a zsidó közösség tagja lehetek

A futball-legenda nemrég mesélt a nagymamája csirkehúsleveséről, a kelet-londoni gyerekkoráról és arról, hogy volt, amikor kipát is viselt.

David Beckham nemrég vendége volt a londoni St. John's Wood zsinagógának, ahol közel 700-an gyűltek össze, hogy meghallgassák.

„A nagyapám zsidó volt anyai ágon, szóval van egy igazi kapcsolatom” – kezdte a történetét Beckham. „A nagyapám mindig ügyelt arra, hogy betartsunk bizonyos hagyományokat, és valahányszor bár micvákra és esküvőkre jártam, gondoskodott róla, hogy kipát viseljek. Régebben láttam a nagymamát látkezni, csirkehúst és maceszgom-bócot készíteni. Mindig fontos volt nekik, hogy együtt legyen a család, és én is a közösséghez tartozok, amire büszke is vagyok” – mesélte a *Kibic* cikke szerint.

A találkozón David Beckham áldást mondott héberül a kenyérre, majd arról beszélt, hogy milyen szép gyerekkora volt Kelet-Londonban. Munkásosztálybeli családban nőtt fel, fiatal fiúként teát főzött fodrász anyja ügyfeleinek, gázszerelő apja

pedig hatalmas Man United-rajongó volt.

„Gyerekkoromban apám sokszor nagyon kemény volt velem, és ennek örülök. Mindig kiszúrta azokat a dolgokat, amiket nem csináltam jól. Valószínűleg gyakran sírva fakadtam, amikor beültem az autóba egy-egy meccs után. Akár jól, akár rosszul játszottam, ő elmondta, mit kell tennem. De amikor profi labdarúgó lettem, és voltak nehéz pillanataim, csak azért tudtam átvészelni azokat, mert apám nagyon kemény volt velem. És hálás vagyok ezért.”

Megújult a balatonfüredi üdülőházunk

Ünnepélyes körülmények között adták át a Mazsihisz által fenntartott, idén felújított balatonfüredi üdülőt. Az eseményen részt vettek a Mazsihisz dolgozói, munkatársai, valamint a Szövetség vezetői: dr. Grósz Andor elnök és dr. Kunos Péter ügyvezető igazgató. Ott volt a város polgármestere, dr. Bóka István és dr. Olti Ferenc, a Zsidó Kiválóságok Háza Alapítványának kuratórium elnöke, a felújítási munkákat végző kivitelezők képviselői, valamint a magyar zsidó közösség számos más tagja.

Kunos Péter és Olti Ferenc
Fotó: Fejes Emőke / Mazsihisz

Az ünnepség fő helyszíne a felújított üdülő kertje volt, ahol a vendégeket Répás Péter, a felújítást koordináló és az üzemeltetésért felelős munkatársunk köszöntötte, aki egy 1931-es újságcikk felolvasásával emlékeztetett az üdülő 1931. július 10-i átadására.

Dr. Kunos Péter ügyvezető megköszönte a felújításban részt vevő vállalkozók és dolgozók munkáját, külön kiemelve Répás Péter precizitását és alaposságát. A Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója végül kellemes pihe-nést kívánt mindenkinek, aki igénybe veszi a megújult létesítmény szolgáltatásait.

Dr. Olti Ferenc – aki tősgyökeres balatonfüredi – személyes emlékeket osztott meg az üdülőről kapcsolatban. Olti Ferenc minden itt pihenő vendéget szeretettel vár a helyi Zsidó Kiválóságok Házába, Winkler Miksa pedig a síófoki zsinagógába hívta péntek esti sabbátköszöntésre a Balatonnál nyaralókat.

Kardos Péter főrabbi felidézte ifjúkori emlékeit Füredről, és tanítást adott a mezüze történetéről a figyelmes hallgatóságának.

A Mazsihisz szeretettel várja a jelentkezőket Balatonfüredre: töltsék a megújult nyaralóban a nyári pihenésüket!

IZRAELI

A zsidó történelmet ábrázoló giga falfestmény került ki a Ben Gurion repülőtér falára

Mostantól aki belép Izraelbe, szembetalálkozik azzal a lenyűgöző, 44 méter hosszú falfestménnyel, amelyet Mexikó ajándékozott a zsidó állam függetlenségének 75. évfordulójára.

A falfestmény Mexikóból érkezett az Izrael–Latin-Amerika Hálózatnak köszönhetően, és most került sor a felavatására. Az ajándék a zsidó történelmet kívánja mindenki számára bemutatni, és azt, hogy mennyi mindennel járult hozzá Izrael a világ fejlődéséhez.

A 44 méteres festményt a Ben Gurion repülőtér 3-as termináljának bejáratánál helyezték el, miután az Izraeli Repülőtéri Hatóság munkatársai daruk segítségével felakasztották a helyére.

Az avatóünnepségen Miri Regev közlekedési miniszter, Yaakov Hagoel, a Cionista Világszervezet elnöke és Isaac Assa, az Izrael–Latin-Amerika Hálózat (ILAN) alapítója és elnöke is részt vett.

Az 5 méter magas falfestmény az elismert mexikói művész, Julio Carrasco Breton alkotása, aki vállalta a 4000 éves zsidó történelem ábrázolását egyetlen képen, írja a Ynet.com nyomán a Kibic.

A festmény, melynek címe Am Jiszráél cháj (Izrael népe él), a zsidó nép történetét meséli el az első ember megalkotásától Izrael népének megalakulásán át a prominens zsidó alakokon, az Exoduson, a Templomon és a zsidó királyságokon át.

A falfestmény a premodern és a modern időkben is folytatódik, bemutatva a spanyolországi kiűzetéseket, a chászid mozgalmat, a cionista aktivistákat, kezdve Theodor Herzlrel, Ábrahám Jichák Kookkal és rabbi Jichák Hálévi Hercoggal. Kitér a holokausztra, az izraeli bevándorlásra és az államalapításra.

A műalkotás jelentős része Izrael 75 éves történetét meséli el művészetén, fejlődésén, háborúin, innovációin, tájain, útjain, vezetőin, tudósain, a helyi kultúrán és az ország formálódását elősegítő jelentős eseményeken keresztül.

A képen szerepel többek között Chájim Kanievsky rabbi, Naomi Sémer, Jichák Návon, Ilán Rámon, Ruvén Rivlin, Simon Peresz, Golda Meir, Menáchem Begin, Jichák Rábin, Benjámin Netanjáhu, Chájim Weizmann, Jichák Hercog, Dana Gaon International, Yehoram és Noa Kirel.

Ezenkívül a falfestmény olyan izraeli tereptárgyakat is tartalmaz, mint az Azrieli Towers, a Weizmann Tudományos Intézet, a Hadasza Orvosi Központ, a Jeruzsálemi bejáratú kapu, a Technion és a Kneszet épülete.

Távozó magyar nagykövet: Izrael elválaszthatatlanul a részünkké vált

„Öt év elteltével pénteken véget ért izraeli külszolgálatunk, és hazatértünk Budapestre. Óriási megtiszteltetés volt Magyarországot képviselni ebben a lenyűgöző államban, és remélhetőleg hozzá tudunk tenni valamit ahhoz a különleges és baráti viszonyhoz, amely a két országot egymáshoz fűzi” – írja Benkő Levente a magyar nagykövetség Facebook-oldalán.

„Szeretnénk megköszönni mindebben a segítőkészséget, támogatást és odafigyelést kollégáinknak, helyi barátainknak és partnereinknek. Nem búcsúzunk, mert Izrael elválaszthatatlanul a részünkké vált; így hát a mielőbbi viszontlátásra – zárja bejegyzését a távozó nagykövet.

Benkő Levente 2018 óta vezette Magyarország nagykövetségét Tel-Avivban. Öt Szentgyörgyi Zoltán váltja, aki 2008-ban már betöltötte ezt a tisztséget. (Kibic)

SZÍNES

Döntöttek: egy év tartózkodás után jár útlevelel az új bevándorlóknak

Többórás vitát követően a Kneszet elfogadta a törvényt, mely visszaállítja az egyéves tartózkodási kötelezettséget, mielőtt útlevelet adna a visszatérés törvénye révén állampolgárságot szerző új bevándorlóknak.

A változás oka abból a széles körű trend miatti aggodalomból fakad, hogy egyesek anélkül élnek az izraeli állampolgárság megszerzésének lehetőségével, hogy az állammal bármilyen más valódi kapcsolatuk lenne – írja az ukelet.live.

A törvény felhatalmazza a belügyminisztert, hogy megtagadja az útlevelet kiadását mindaddig, amíg a visszatérési törvény alapján érkezett új bevándorló nem igazolja, hogy tartózkodási helye Izraelben van.

2017-ben úgy változtattak a törvényen, hogy az izraeli állampolgárságra jogosult új bevándorló egyidejűleg izraeli útlevelet is kaphasson.

A Sábák belbiztonsági szolgálat korábban figyelmeztetett, hogy ez visszaélésekhez vezethet, az izraeli útleveleket „az állam biztonságát sértő cselekmények végrehajtására” használhatják fel. 2017 előtt a belügyminisztérium egy 1964-es irányelvre támaszkodva egyéves tartózkodási tesztet alkalmazott, és az év lejártáig ideiglenes utazási okmányt állított ki.

A népességi és bevándorlási hatóság adatai szerint a 2015-ben érkezett bevándorlók mintegy 63 százaléka és a 2016-ban érkezettek 66 százaléka ma is Izraelben él. Ez az arány 2017 óta 61 és 69 százalék között ingadozik. A hatóság követelménye, hogy a bevándorlást követően az idő legalább 75 százalékát Izraelben kell tölteni.

„Bárcsak még 6 millió elégne”

Netanjahu elrendelte a likudos aktivista menesztését

A Likud párt közleményt adott ki, amely szerint Benjámin Netanjahu miniszterelnök utasította Curi Sziszó főigazgatót, hogy hivatalosan távolítsa el a pártból egy jól ismert aktivistát, Iccik Zarkát nemrég tett botrányos kijelentései után, írta meg az ukelet.live.

„Elfogadhatatlan az ilyen szégyenletes viselkedés a Likud mozgalomban” – áll a közleményben.

A következőket kiabálta Zarka a kormányellenes tüntetőknek egy Bét Seán melletti keresztjeződesben:

„Askenázik, rohadékok, hogy égnétek el a pokolban!”

„Büszke vagyok arra a hatmillióra, akiket elégették, azt kívánom, bárcsak még hatmillió elégne.”

„A balosok árulók, ti vagytok az ország rákfenéje.”

Zarka később bocsánatot kért szavaiért, de azt állította, hogy provokálták, bár bizonyítékkal nem szolgált.

Egy ismert likudos aktivista vágýalma

Megjegyzéseire a Likud gyorsan reagált:

„A Likud mozgalom határozottan elítéli Iccik Zarka szavait. Nem fogadjuk el és nem engedjük meg az ilyen sokkoló nyilatkozatokat” – közölte a párt. „Felszólítunk minden oldalról az uszítás és az erőszakos beszéd befejezésére. Itt az ideje, hogy egyesüljünk és úgy nézzünk szembe ellenségünkkel és az előttünk álló kihívásokkal.”

Zarka régóta erőszakos kijelentéseket tesz azokkal szemben, akik ellenzik Netanjahut vagy kormánya politikáját, miközben továbbra is szoros kapcsolatot ápol magas rangú politikusokkal, köztük a miniszterelnökkel és családjával.

Veszélyes cápát észleltek Eilát strandjainak közelében

Egy ritka és veszélyes cápafajt vett észre a dél-izraeli Eilát város partjainak közelében a Természetvédelmi és Parkügyi Hatóság egyik ellenőre. Az általa készített felvételeken látható, amint a tigriscápa a város északi strandjainál beúszik a fürdőző területre.

Az észlelés alig egy héttel azután történt, hogy egy orosz turista meghalt, mert egy tigriscápa szétmargolta Egyiptom egyik Vörös-tengeri üdülőhelyénél, írja a Times of Israel nyomán a Kibic.

Aszaf Zvuloni, a Természetvédelmi és Parkügyi Hatóság ökológusa elmondta, hogy a faj a Vörös-tengeren őshonos, de ritkán észlelt. A tigriscápák akár öt méter hosszúra is megnőhetnek, 50 évig élhetnek, és viszonylag sekély vizekben úsznak.

A Cápák Izraelben Egyesület szerint a nyáron Eilát közelében megjelenő tigriscápák általában nőstények, amelyek szülni jönnek. Megjegyezték, hogy az elmúlt időszakban több búvár is látott tigriscápákat a környéken, és azt tanácsolták a strandolóknak, hogy maradjanak nyugodtak, ha találkoznak velük.

„Ne tegyenek hirtelen mozdulatokat, tartsák végig a szemkontaktust a cápával, és ha szükségét érzik, lassan térjenek vissza a partra. A legtöbb cápa magától elmegy”

– mondták. „Még ha élvezed is a cápa látványát, fontos, hogy ne vedd körül, ne állj el az útját, ne menj közel hozzá, és természetesen ne érh hozzá” – tették hozzá.

A cápatámadások ritkák a Vörös-tenger partvidékén. Azonban 2022-ben az egyiptomi Gurdakában néhány napon belül két halálos kimenetelű támadás is történt, amelyekben egy osztrák és egy román turista vesztette életét. Tavaly világ-

szerte összesen 57 támadást jelentettek, ebből 41-et az Egyesült Államokban.

A nagytestű fajnak számító tigriscápák trópusi és mérsékelt égövi vizekben élnek, és a híradásokban legtöbbször említett cápák közé tartoznak az emberek elleni támadások miatt. A tigriscápa a bikacápa és a fehér cápa mellett az emberre legveszélyesebb három cápafaj közé tartozik.

Tigriscápa

Fotó: Albert Kok / Wikimedia Commons

110 éve született Scheiber Sándor

Évekkel ezelőtt a szegedi (akkor József Attila) Egyetem néprajzi tan-széke Scheiber Sándorra emlékezett, és mint egykori tanítványát, meghívott az eseményre. Scheiber Sándor életéről, munkásságáról sokan írtak, életművét mégis feldolgozatlanul érzem, hiszen hatalmas könyvtára köztulajdonba került. Tudtuk róla, hogy valamennyi könyvének oldalaihoz véleményt fűzött gyöngybetűvel, és kiterjedt levelezését máig sem dolgozták fel.

Tudós volt, tanár és nagybetűs Ember, aki nem törekedett hatalomra, nem lett az Akadémia tagja, nem volt autója, sem hétvégi háza, és élete abban a lakásban telt – a budapesti Kun utca 12.-ben –, ahol 1913. július 9-én született. Édesapját, Scheiber Lajost 1901-ben avatták rabbivá, a pesti hitközség vallásánára, majd a Nagy Fuvaros utcai körzet rabbija lett. Édesanyja Adler Mária, a paksi hitközség főrabbiának, Adler Sándornak leánya volt, tőle tanulta a könyvek szeretetét. A környék akkor a vallásos zsidók lakhelye volt, sok ortodox imaházzal, Pestre menekült galíciai zsidók lakták, köztük a belzi csodarabbi, s innen rövid sétára volt a Rabbiképző.

Aki fiatalkorában ismerte Scheibert, komoly fiúnak írta le, érdekes és értelmes volt. Kutatóorvos akart lenni, de édesapja rabbinak szánta. Két testvére, Noémi és Lipót közül Scheiber Lipót urológus sebész lett, később anyagilag is tudta segíteni fivére kutatásait. Nagybátyja, Adler Illés, a Rumbach utcai zsinagóga főrabbi, a jövő nagy rabbi-ját látta benne. A Zsidó Tanítóképző – melynek története még feldolgozatlan – gyakorlóiskolájába járt, majd a rabbiképző ötosztályos alsó tagozatába nyert felvételt, s ott is eminens diák volt. A valláshoz való viszonyát így fogalmazta meg: „A zsidóság azért maradt fenn, mert van vallása.”

Apja büszke volt rá, érezte fiában a zsenit. Osztálytársával – a későbbi ókortörténész Hahn Istvánnal – országos tanulmányi versenyen indultak. Scheiber magyar nyelv és irodalomból, Hahn történelemből lett első, és felvették őket a Pázmány-egyetem bölcsészkarára. Mindketten rabbiképzőt is végeztek. Hahn István emlékéért számos könyve őrzi, de az ORZSE-n termet nem neveztek el róla.

Scheiber diákkönyvtáros volt a rabbiképzőben, és a Goldziher Ignác Teológiai Egyesület vezetője. Legkedvesebb professzora, Heller Bernát a fiaként szerette. Az ő hatására kezdett folklorral és tárgytörténettel foglalkozni.

1937-ben Balatonszárszón ismerte meg Bernát Miklós zuglói főrabbi leányát, a jóval fiatalabb Bernát Lívíát. Heller professzor rábeszélésére és oxfordi professzorok meghívására 1939-ben Angliába ment egyéves tanulmányútra, ahova felöltözték többször visszatért. Londoni tartózkodása alatt írta meg a Babel tornya első változatát. A tudós Moses Gaster temetése ihlette a Sófár a gyászszertartás című tanulmányát. Ekkor kezdte genizakutatását is. A geniza a középkorban a zsinagóga egyik helyiségét jelentette, ahol a már nem használható szövegeket és egyéb héber kéziratokat őrizték vagy éppen elrejtették. Tudta, hogy Pesten Kaufmann Dávid könyvtárának genizaanyaga feldolgozásra vár.

1939 szeptemberében jött volna ismét Magyarországra, de Párizsból a világháború kitörése miatt Anglia felé fordult vissza. Londonban nagyünnepi kántorként gyűjtött pénzt, hogy hazajöhessen, ami októberben sikerült is.

Heller Bernát 70. születésnapjára ünnepséget szervezett, és gazdag tartalmú emlékkönyvet szerkesztett. 1941-ben Dunaföldvár a rabbijává választotta, s az akkori kis községben nagy erővel látott neki a község felvirágoztatásának. 1942 kora

Sliách cibur, a közösség imáinak tolmácsolója is volt

Fotó: Villányi András

tavasza fele végül vette Bernát Lívíát, s visszamentek Dunaföldvárra. Ott írta a Folklor és tárgytörténet számos tanulmányát. Lőw Immánuel, akit kora legtudósabb rabbijának tartottak, neki küldte el megjelenés előtt álló tanulmányait, és ő szorgalmazta, hogy Scheiber kapjon budapesti állást.

1943-ban behívták munkaszolgálatra, de felesége kimentette a gyűjtőtáborból. A német megszállás után a dunaföldvári zsidó közösség sem kerülte el a bántalmazásokat, de Scheiber eljárt hozzájuk, temetett, vigasztalt, beszélt, és ő avatta később a mohácsi halászföld első mártírjainak emléktábláját a temetőben.

1943. februárban meghalt Heller Bernát, a sírkövet a következő év március 19-én avatták. Benoschfsky Imre főrabbi Scheibert kérte, hogy vegyen részt az eseményen. Scheiber reggel érkezett hajóval, délután avatták a sírkövet, majd készült visszatérni Dunaföldvárra. Hívta Heller családját és dr. Szemere Samuékát, hogy csatlakozzanak hozzá, mert ott nyugalom lesz – de Pestet már nem tudták elhagyni. A dunaföldvári zsidók Birkenaubba kerültek, és onnan senki nem jött vissza. A Kun utca 12. csillagos ház lett. Scheiber 1944-ben a Zsidó Múzeumban dolgozott, katalogizált, látogatta a 90 éves Lőw Immánuel, és segítette elhelyezni a Wesselényi utcai zsidó szükségkórházban – néhány nap múlva ő temette.

A nyilas hatalomátvétel, október 15-e után mint rabbit Pécel környékére hurcolták, ahol a kivégzettek vele temették el. Úgy beszélt a legyilkoltak ártatlanságáról, hogy az még a nyilasokból is tiszteletet váltott ki. Egy Kabdebó nevű tiszt vitte a Vadász utcai, svájci védettség alatt álló Üveg házába. Oda behozta feleségét, apósát, sógornőjét, a szülei akkor a Wesselényi utcai szükségkórházban voltak. Hogy feledtesse a borzalmakat, az Üveg házában művelődéstörténeti előadásokat tartott csaknem kétezer, ott összehúszföldött embernek.

Édesapja december 28-án halt meg, édesanyját akkor behozta az Üveg házába. A pincébe részeg nyilasok törtek be, lövöldöztek, és édesanyja behalt a tüdejét ért lövésbe. Ettől a lelki teherrel, hogy ő hozta édesanyját a halálos helyzetbe, soha nem tudott szabadulni. A felszabadulás után öccsével, Lipóttal járták be a Kerepesi temetőt, hogy megkeressék szüleiket. Először a Kerepesi úton temették el őket, majd pár hónap múlva Rákoskeresztúron, szemben Adler Illés sírjával. Az ő sírjuk mellett jelölte ki a sajátjának helyét is.

1945 februárjában újraindult a rabbiképző, egyetlen tanulóval. A könyvtárt látalát érte, a polcokkal fű-

töttek. Lassan visszatértek a tanítványok. Scheiber egy rózsadombi villa romjai alatt megtalálta és kiásatta a Guttman-könyvtár egy részét, áttelepítette a rabbiképzőbe, és július 8-án megnyílhatott az intézmény könyvtára.

Kun utcai lakásukat kifosztották, Scheiber a munkába menekült, 1946-ban 41 tudományos írása jelent meg. Könyvekért a Teleki térre járt, mert fontosnak tartotta egy-egy értékes alkotás megvásárlását, újrakötését. Szép könyvvállványának polcai roskadoztak a nehéz súlytól, de annak tetején, az íróasztalon és minden bútoron könyv feküdt, különlenyomatok tudóstársaktól a világ minden részéről.

Szerteágazó volt az érdeklődése. Egy nyáron azt a megbízást adta, hogy nézzem át a Színház-történeti Intézetben lévő műveket, s írjam ki, hogy a zsidó szereplőknek mi volt a feladatuk. Minden érdekelt: a magyar zsidó történelem, a héber feliratok, a középkori kódexek kötet-táblájában lévő kéziratredések egyaránt, és saját gyűjteményének kéziratira is – Kiss József, Arany János, József Attila – nagyon büszke volt.

Empatikus képességéről sokan beszélték. Sorra látogatta az egyedül maradókat. Mikor mesterei meghaltak, csak a rabbiképző maradt a feladat, amit fel kell építeni, az elárvult magyar zsidó kultúrát fel kell éleszteni és átörökíteni az utókorra. Ezért fáradozott élete hátralévő részében, és ebben méltó társa volt felesége, aki a nyugodt háteret nyújtotta számára. 1947-ben visszatért Angliába kéziratokat tanulmányozni, majd 1949 tavaszán Bálint Sándor meghívására magántanári székfoglalót tartott Szegeden, az egyetem néprajzi tanszékén. 1950-ben a régi barát, Löwinger Sámuel Izraelbe ment, és Scheibernek adta át igazgatói székét, de a hitközség Róth Ernőt akarta, ezért évente váltották egymást 1956-ig, Róth Ernő disszidálásáig. Akkor Scheiber lett az igazgató, haláláig.

Péntek esténként kiddust tartott, s a szombatköszöntés a zsidó társas élet központja lett. Nem annyira rabbi, mint tanító és tudós volt, aki szívesen foglalkozott fiatalokkal, s megtartó erővé tudta tenni a tudást.

A zsidó tudományos élet szervezőjeként Grünwald Fülöppel megindította a Magyar Zsidó Oklevéltárat, és kiadta az évkönyv nyolc vaskos kötetét, amely az egyetemes magyar művelődés- és gazdaságtörténet fontos forráskiadványa. Hatalmas tudományos munkássága külön könyvet tenne ki, még ha ma ritkán hivatkoznak is rá.

A világ sok tudományos intézményének lett díszdoktora. Sikereinek nem mindenki örült, sokszor próbálták akadályozni a munkáját, sőt mű-

Sírkőavatás 129 esztendő elteltevel

Az Örökkévaló adta, az Örökkévaló elvette, legyen áldott a Neve! – mondta évezredekkel ezelőtt az igaz életű Jób, gyermekei halálhíréről értesülvén. De mit szólhatott a 19. századi Monarchia egy távol eső településének földbőrleje, Eckstein Simon, amikor közölték vele szeretett fia, a katonáveit töltő fiatal Adolf elhalálozását?

Eckstein Adolf (zsidó néven Ávráám) a Magas-Tátra hegyvonulatának közvetlen közelében fekvő Szielnic (szlovákul: Liptovská Sielnica) községben látta meg a napvilágot Eckstein Simon és Singer Terézia Netti gyermekeként. Létezésének első írásos nyomát váratlan módon nem Liptószentmiklós zsidó születési anyakönyvében találjuk (ott ugyanis a hagyományos anyakönyvkezelési gyakorlatnak betudhatóan hiába keressük), hanem egy miskolci gimnázium diákjainak kéziratos jegyzékében. Ennek tanúsága szerint tanulmányait meglehetősen jó eredménnyel folytatta.

Az életút alapos kidolgozásának a magyarországi, szlovákiai és csehországi levéltári források nem kedveznek. Minden megtalálható irat ugyanis egy eseményre mutat: az ez idő tájt a császári és királyi 67. gyalogezredben szolgáló Eckstein Adolf 1894. május 20-i (a zsidó naptár szerint 5654. ijjár 14., az ómerszámlálás 29. napja) elhunytára.

A házasság előtt álló, 22 éves pénzügyőr halálát a kassai kaszárnnyában lelte, temetéséről a város Szentegylete 1894. május 22-én gondoskodott. A gyászbeszéd az Eckstein családot súlyos döntésre készítette: a következő évben az édesapa, Eckstein Simon három meg nem házasodott gyermeke társaságában az Amerikai Egyesült Államokba utazott, így védendő kisebbik fiát, Gyulát a kötelező katonai szolgálat sokszor végzetesnek bizonyuló terheitől.

A sírkőállítás nemes kötelességét a rokonság egyelőre ismeretlen okokból akkor nem tudta teljesíteni, azonban most az Eckstein és a Singer család leszármazottainak összefogásával Adolf emlékéért végre egy fekete gránitból készült méltó sírkő őrzi, amelyet május 31-én avattak fel Kassa városának zsidó temetőjében.

A sírkő héber szövegének magyar fordítása a következő:

Itt nyugszik
egy jámbor és egyenes férfi
a bachur Ávráám, béke legyen rajta
a tisztelt Simon Eckstein és Eszter Etel született Singer fia
Még zsenge korában hirtelen leszakítottat
szüleinek és egész családjának gyászára
a kis időszámítás szerinti [5]654. év ijjár havának 14. napján
életének 22. évében
Legyen lelke bekötve az élők kötelékébe.

A sírkő magyar nyelvű szövege:

Itt nyugszik
Eckstein Adolf
Eckstein Simon és Singer Terézia Netti gyermeke
Született a Liptó vármegyei Szielnic községben
Elhunyt 1894. május 20-án
22 éves korában Kassán
Emléke legyen áldott.

Köszönöm tevékeny közreműködését Peter Absolonnak, aki szívvel-lélekkel segítve az egész folyamatot, mulhatatlan érdemeket szerzett az eredmény létrehozatalában.

Köszönöm a segítséget Chana Kapusta, dr. Andrew Adler, Ivan Adler és Neil Adler unokatestvéreimnek, akik nélkül nem valósulhatott volna meg a sírkőállítás nemes micvéja.

Köszönöm a fordításban, a történettudományi kérdések megoldásában, valamint a vallásjogi kétségek feloldásában nyújtott professzionális segítséget Balogh Katalinnak, Mgr. Darina Jurčová-Glinováknak, Ilit Ben-dannak, dr. Lázár Balázsnak, Sajó Györgynek, Somos Péternek, Szabó Smilnek és dr. Szántó-Várnagy Binjominnak.

Kívánom, hogy mindannyian részesüljenek a jó cselekedet áldásos következményeiből!

Dr. Erdős Bence

kincsek eltulajdonításával is meggyanúsították, ebbe lelkiileg belerokkant, s ez lehetett kialakuló súlyos betegségének is oka.

Büszke vagyok máig arra, hogy jelen lehettem, amikor átvette a debreceni Református Teológia díszdoktori oklevelét s megtartotta székfoglalóját. Hetvenedik születésnapján kapta meg a tudományok doktora címet – címzetes tanára lett a szegedi és a budapesti egyetemnek.

Utolsó munkájáról, a Mikszáth-levelekről egyetemi székfoglaló előadása lett volna Szegeden, de betegsége miatt ezt már nem tudta megtartani. Feleségének lemondóan mondta: „Már írtam annyit, ami elég lehet egy életnek.” 1984 nyarán először és utoljára eljutott Izraelbe. Útinaplója végére héberül ezt a mondatot írta: „Istennek hála, érdemesnek találtam meglátogatni Izrael földjét.” 1984 őszén súlyos beteg volt, s otthonában halt meg 1985. március 3-án. A maga választotta sírhelyre sokezeres tömeg kíséerte el.

Munkássága 1569 hozzáférhető tetele nem teljes. Tudásának csak meg-

fogható részét jelenti, nem mérhető ahhoz, amit magával vitt.

Mi, tanítványok tőle kaptuk az útiratot, és hozzá bármikor fordulhatunk tanácsért, segítségért, kérdezhettünk bármit, ő apró gyöngybetűvel precízen válaszolt.

Hetvenévesen így értékelte életművét: „Hogy mi marad meg munkásságomból, az utókor dönti el. Azt azonban már most is tudom: a hebraikát és a judaikát bevitettem a magyar tudomány diszciplínái közé, munkatársakat neveltem, zsidó érdeklődést ébresztettem a felnőttek és az ifjúság körében, megőriztem főiskolánk hírnevét, tanítványaim katedrákon viszik tovább, Magyarországot és Budapestet megtartottam a zsidó szellemi élet centrumai között. Ez az én munkám, nem is kevés.” (Válogatott beszédek. Múlt és Jövő Kiadó, 1994, 428. o.)

Ma nevét viseli az 1998-ban megnyílt zsidó iskola, valamint a rabbiképző utcája is. Az őr, amit maga után hagyott, máig nem töltötte be senki, és talán – ahogy látom – nem is fogja.

Halmos Sándor

Zima András: Az embermentő Komoly Ottónak a hősök között a helye

Az évtizedeken át elhallgatott Komoly Ottót be kell említeni a kollektív emlékezetbe, mert ott van a méltó helye. Miképpen a lengyelek teszik, nekünk is meg kell becsülnünk az ilyen hősöket – mondta Zima András, a budapesti Páva utcai Holokauszt Emlékközpont igazgatója a Komoly Ottó életét bemutató tárlat megnyitóján. Az eseményen számos diplomata vett részt, köztük Jákov Hádász-Handelszmann izraeli nagykövet, továbbá jelen volt dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke és Mester Tamás, a BZSH elnöke, a Mazsihisz alelnöke is.

Már látogatható a LÉLEKMENTŐK – Komoly Ottó és a magyar cionista mozgalom embermentő tevékenysége a vészidőszak idején című időszaki kiállítás a Páva utcai zsinagógában.

A tárlatmegnyitón beszédet mondott Szalay-Bobrovniczky Vince helyettes államtitkár, Jákov Hádász-Handelszmann, a zsidó állam nagykövete, valamint Komoly Ottó Angliában élő unokaöccse, Tomi Komoly és Izraelben élő unokája, Oded Fürst.

A rendezvényen részt vett dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke, Szabó György, a Mazsók elnöke, ezenkívül több mint húsz Budapestre akkreditált külföldi diplomata.

Szalay-Bobrovniczky Vince azt a veszteséget hangsúlyozta, amely a magyar nemzetet érte a több száz ezer magyar zsidó meggyilkolásával, majd Komoly Ottó életútját ismertette.

Jákov Hádász-Handelszmann is méltatta Komoly Ottó érdemeit, majd kitért annak fontosságára, hogy a ma élő nemzedékek is átérizzék azt a borzalmat, ami a zsidósággal történt a holokauszt során, hiszen így lesznek képesek hitelesen kiállni az emberiség védelmében.

Példaként megemlítette, hogy nemrégiben Budapestben forgattak egy filmet, amelyben szerepet kapott Adir Miller ismert izraeli színész is. A művész elmondta Jákov Hádász-Handelszmannnak, hogy amikor meglátta a nyilas egyenruhába öltözött színészeket és statisztákat, a hideg futkázott a hátán a rémülettel, holott forró nyári nap volt. Éppen az ilyen élmények hozzák közelebb hozzánk a történet rettenetét.

Szólt a közönséghez Tomi Komoly, aki 1936-ban született, és 1957 óta él Angliában. Ő Komoly Ottó unokaöccse, akinek a kutatómunkája és elszántsága nélkül ez a mostani kiállítás nem valósulhatott

volna meg. A családból a közönség megismerhette Oded Fürstöt is, aki Komoly Ottó Izraelben élő unokája.

A beszédek után Zima András, a Holokauszt Emlékközpont igazgatója tartott tárlatvezetést a kiállított roll-up tablók mellett. Mint mondta, Komoly Ottó hihetetlen humanizmusáról és emberfeletti segítőkészségről tett tanúbizonyságot, amikor – dacolva az utcákon járőröző nyilasokkal – mentette az embereket, amíg lehetett.

Az intézmény vezetője hozzátette: az évtizedeken át elhallgatott Komoly Ottót be kell említeni a kollektív társadalmi emlékezetbe, mert ott van a méltó helye. Miképpen a lengyelek teszik, nekünk is meg kell becsülnünk az ilyen hősöket – fogalmazott. Zima Andrásról megtudtuk azt is: a kiállítást azért tervezték roll-upokra (azaz feltekerhető állóvásznakra), hogy később az országban másutt is bemutatassák. Ezt abban a reményben teszik, hogy az ország közvéleményének figyelmét felhívják Komoly Ottó kivételes emberségére és hősiességére.

Komoly Ottó életútja

Kohn Ottó néven Budapesten született 1892-ben egy jelentős mértékben elmagyarosodott (akkulturális) kereskedőcsaládban. Apja hatására Kohn Ottó már fiatalon tevékeny szerepet vállalt a cionista mozgalomban. Az első világháborút követően a Budapesti Műszaki Egyetemem statisztikus mernői diplomát szerzett, majd megnősült. Egy budapesti tervezőirodánál helyezkedett el. 1931-ben vezetéknévét Kohnról Komolyra magyarosította. „A névváltoztatásban az a gyakorlati szempont vezet, hogy hatósági eljárásoknál a Kohn név mint a betérjlesztés szerzőjének neve eleve ellenhatást váltott ki, és gyakran ártott az ügynek, amelyben eljár” – írta visszaemlékezésében felesége, Lilla.

Komoly Ottó az 1930-as évek közepétől először a budapesti és az országos cionista szervezet vezetőtestületében vett részt. A cionista politikában vallott mérsékelt nézetei, integrálól személyisége és mindig kompromisszumra törekvő egyénisége a mozgalom minden irányzata számára elfogadható jelölté tette a Magyar Cionista Szövetség

elnöki székébe, amikor az 1940-ben megüresedett.

Az embermentő Komoly Ottó

Komoly Ottó munkatársaival együtt a magyar politikai vezetésnél próbálta megakadályozni a deportálásokat, később azok leállítására törekedett. Részt vett a Kasztner-vonat utaslistájának összeállításában is. Komoly és a magyar zsidó vezetés tiltakozása ellenére májusban elkezdődtek a deportálások. Bár megtehetette volna, nem hagyta el az országot a Kasztner-vonaton. Mint utolsó levelében kifejtette, a felmerült erkölcsi aggályok erősebbnek bizonyultak:

„En a magam részéről nem tudtam elhatározni, hogy velük menjek. Erkölcsi halottnak érzem magam, ha most elhagynám a posztomat.”

A halucok és a Mentőbizottság segítségével Komoly 52 gyerekhez alapítását kezdeményezte, amivel mintegy 6000 gyermeket és 600 alkalmazottat mentett meg. 1944. december 28-án beköltözött a pesti rakparton lévő Ritz Szállóba, innen vitte el a nyilasok „kihallgatásra” 1945. január elsején. Valószínűleg a Dunába lótték.

1948 nyarán Tildy Zoltán köztársasági elnök posztumusz a Magyar Szabadság Érdemrend ezüst fokozatát adományozta Komoly Ottónak, amelyet lánya vett át Tel-Avivban. Az államszocialista érában ahogy a cionista ellenállás története, úgy Komoly Ottó emléke is tabusítás alá került.

A rendszerváltást követően Komoly Ottónak több emléket is állítottak szerte a fővárosban. A Dohány utcai zsinagóga sírkertjében a holokauszt magyar áldozatainak és a Budapesti Zsidó Segély- és Mentőbizottság egykori tagjainak tiszteletére emelt emlékművön Komoly Ottó nevét külön is megemlítik.

A Zsidó Múzeum és Levéltár bejáratánál elhelyezett tábla embermentő tevékenységére és mártírhalálára hívja fel a figyelmet. Izraelben emléket őrzi többek között az 1951-ben ültetett liget a Herzl-hegyen, a fák közé emelt szimbolikus sírkő, utcák Haifán és Netánján, valamint Jád Nátán, a róla elnevezett, 1953-ban létrehozott, magyar zsidó alapítású mosásv. (Forrás: Holokauszt Emlékközpont)

Marika és Vilike

1944 márciusában hivatlan és kellemetlen vendég üldögélt Zámori Mária kórházi főnővér konyhájában a hokedlin. A falu egyik csendőre, bizonyos Téglás József tizedes, aki születése óta a szomszédban lakott, gyerekkoruk óta ismerték egymást, tudtak jóformán mindent egymásról. A tizedes már harmadjára ismételte el mondandóját:

– Nézd, Marika, én nem akarok néktek rosszat. Hidd el, valahogyan rendezni kellene kisfiad, Vilike sorsát, jövőjét. Most olyan időköt élünk, hogy tiszta lap kell mindenkinek. Ki tudja, mi lesz a zsidók sorsa? Miattatok, mert szerettek benneteket, elárulom a szigorúan szolgálati titkot is: összeíratják velünk az összes zsidót itt is, meg mindenütt, úgy tudom. Azt nem tudom, mi lesz a következő állami lépés, de hogy nem lesz jó, az egyszer biztos. Vilike ugye... a nem bejegyzett apja után...

– Mi közöd van ehhez? Mit akarsz Vilikével? Ő az én gyermekem, szerencsére nem a tiéd. Ahhoz semmi közöd se neked, se a falunak, hogy ki az apja, érted-e? És mi közünk a zsidók összeírásához? Miről beszélés? Mit akarsz tőlünk?

– Marika, nagyon jól tudod, a faluban semmit nem lehet eltitkolni, se a jót, se a rosszat, se az igazat, se a valótlan. Ha megkérdezi valaki azokat, akik benneteket ismernek, ki az apja Vilikének, azt mondja vagy suttogja, hogy hát a zsidó Boros doktor, aki azelőtt Braun volt... Így aztán, isten ne adja, tán Vilikét is felírják...

– Nem, Boros doktor az egyik keresztapja a fiamnak, a másik pedig Horváth fűszeres. Az én nevemet viseli a gyerek. Kinek mi köze hozzá? Református, megnézheted Lisztes tiszteletesnél a beírást a születéséről, a kereszteléséről. Menjél csak haza, látni sem akarlak. Ne menj közel a kutyákhoz, mert a ronda egyenruhának sok baja lesz.

– Nem akarlak vallatni, csak jót akarok neked, mint mindig is. Engem nem érdekel, hogy ki az apja, zsidó-e, református-e. Már harmadjára szántam el magam, hogy ismét megkérlek, legyél a hites feleségem. Mióta az eszemet tudom, azóta kívánom ezt. Tudod, nem véletlen, hogy egyedül vagyok, asszony nélkül. Vilikét a nevemre venném, így még gyanúja sem lenne senkinek, hogy a zsidó doktorhoz köze van.

– Jóska, Jóska, megértelek téged, de te is érts meg engem. Nekem nem kell senki.

– Marika, én megvédenélek benneteket férjként, örökbefogadó apaként. Az én nevem miatt senki idegen nem ülne fel a pletykának, hogy itt egy zsidó gyerek... Hiába keresztelték meg, a fél falu tudja róla, kinek a fia...

– Jóska, menjél haza. Nem kellesz, tudod jól. Vilike már tizenhat lesz augusztusban, mit szólna hozzá, hogy a szomszéd Jóska bácsi egyszerre, csak úgy hirtelen, a mostohája? Szervusz, vigyázz a kutyákra, míg kilépsz a kapun. Ha merészeled felvetetni a listára a fiam nevét, addig élsz...

Zámori Mária öt kutyája mintha megérezte volna a gazdájuk hangulatát, láncukat rángatva, őrlöngve ugattak addig, amíg a vendég be nem húzta magát a kaput.

Mária levélpapírt, tintát, tollat, borítékot tett a konyhaasztalra. A megszólítást leírta: *Drága Kisfiam, Vilike!* Hosszú ideig nem tudta folytatni, igaz, már be is sötétedett, fel kellett volna kapcsolni a lámpát... Összetépte a levélpapírt... Újat kezdett: *Örökké szeretett párom, Bandikám! Úgy hozta a sors, jobban mondv a sorsunk, hogy bár egymáséi voltunk, és szerelmünk egyetlen... Nem tudva folytatni...*

Egy hónap sem telt el, a községháza falán öles betűkkel hirdették, hogy minden zsidó sárga csillagot köteles viselni, peckes, snájdig német katonák is jöttek-mentek a községháza környékén, néhány módosabb zsidó családfőt a csendőrköz segítségével ismeretlen helyre vittek...

Egy késő estén halk kopogtatást hallott Zámori Mária. Hogy lehet, hogy a kutyák nem acsarkodnak, nem jelzik? A függőnyt kicsit elhúzva kilesett az ablakon. Boros doktort látta ott. Sietve beengedte.

– Mária kedves, nehogy felébredjen Vilike. Nem akarom őt látni, mert meghasadna a szívem, ha netán ezt valamiféle búcsúnak tartanátok. Miket beszéltek, persze hogy búcsúszóm. Nem elmegyek, visznek, ismét behívtak, hogy uniformis nélkül... A fényképek itt van a zsebemben, így talán könnyebb lesz az, amit még nem ismerek, csak...

Én ezt már akkor is tudtam vagy sejtettem, amikor veled olyan szép volt minden, és ez élt bennem, ennek félelme, hogy Vilike nehogy hozzám tartozzon, ő nem lehet zsidó, mert...

Közönszömet neked, hogy mindezt megértetted, és felneveled, és minden biznnyal nélkülem fogod felnevelni... Most bennünket megint elvisznek, a németek kezére adnak... Szerettek és szeretlek... Nem búcsúszóm... Illetve búcsúszóm...

Vilikét taníttad, írsd be jövőre a gimnáziumba... Lehetőleg a reformátusba... Nem mondom meg, hogy miként, de hagytam itt nektek értékeket, ami fedezet lesz a taníttatására, a megélhetésre... Még valami, de nehogy elfeledd: az öt kutyád közül én leginkább a fehér kuvaszt kedvelem, érted, kedvelem. Ne kérdezd, hogy miért. Majd egyszer megérted. Nehogy elajándékozd senkinek! Írok majd, remélem...

Mária meg sem szólalhatott, a doktor elviharzott, a kutyák viháncolva ugáltak utána...

Nemsokára új értelmet kapott a kérdések kérdése: Miben különbözik ez az este a többi estétől?

A környék híres téglagyára lett a helyi zsidók ideiglenes „otthona”, onnan pedig a falu főutcáján végestelen-végig ki gyalogosan, ki parasztszekeren érkezett az állomásra... Hercz Ignác kis- és nagykereskedő és annak felesége, Annus ült az egyik stráfszekeren. Hercz kedélyesen viselte az utazást, még viccett is: látjátok, feleim, Ignác bácsi egykori téglagyarában vendégeltem meg a falu apraját-nagyját és vén zsidóit, anyákat, gyermekeket, most meg az én egykori fuvarrosszeremen gurulunk a sehovába, és az én kedvenc régi kocsisom, Szántó Ferke ostorozza az én két sző lovamot... Az én volt istállómban abrakolnak ezek most is, de Szántóé mindegyik, pedig nem fizetett még értük... Hogy rokkanna bele a kitalálójá az ilyen akcióknak... Ez a pár száz zsidó zavarja ökelméket? Elloppják az életünket, mert javaink már nem maradtak, az már az övéké. Minden, amit az én nagyapám, apám szerzett kezserves munkával!

Sem Mária, sem Vili, sem a kutyák, sem a páciensei soha többé nem látták a doktort. Mária annyit tudott meg 45 ószén az egyik hazajött zsidó ismerőstől, hogy Boros doktort elveszítette, jobban mondv a elveszítette a magyar hadsereg... Úgy tudja, végelgyengülés... Üzenetet is hozott: Mária cserélje le a doktor kedvenc kutyájának nyakörvét, ha ő nem jönne vissza.

Napokig törte a fejét Mária a furcsa üzeneten. Tanácsalanságát fiával is megosztotta. Vilmos nem sokat teketörtézőt, levette a nyakörvet a Hattyú nevével. Az boldogon rohant át az udvaron körbe-körbe. A nyakörv belső része még egy réteg bőrt rejtett, és ez az arasznyi rész merev volt. Vilmos ennek varrását felfejtette: hat darab Napóleon-arany érmét és egy cédulát rejtett a nyakörvre varrt „bugyellárás”. A cédula kézírásos rövid szövege Vilmos nagyon meglepte: *Kisfiamnak, Vilmoskának hagyom, legyen orvos ő is.*

1954 őszén új körzeti orvos kezdte meg működését a községben: dr. Boros Vilmos. Furcsának tartották a népek, hogy az új doktor reggel és este kutyát sétáltat a falu utcáin, hóféhér kuvasz baktak mellett pórúton...

Politzer Tamás

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: +36-1-413-5537,
+36-1-322-2829
E-mail: ujélet@mazsihisz.hu
Főszerkesztő:
Kardos Péter
Olvasószerkesztő:
Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos:
Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 9600 Ft
Külföldre 13.600 Ft/év
USA és Izrael: 15.000 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám:
11707024-22118480
OTP SWIFT kód:
(BIC) OTPVHUB
IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsek: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, tördelés:
WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák:
PrimeRate Kft.
ISSN 0133-1353

NAPTÁR

Augusztus 4., péntek	Áv 17.	Gyertyagyújtás: 7.56
Augusztus 5., szombat	Áv 18.	Szombat kimenetele: 9.07
Augusztus 11., péntek	Áv 24.	Gyertyagyújtás: 7.45
Augusztus 12., szombat	Áv 25.	Újholdhirdetés Szombat kimenetele: 8.54

Az Új Élet kiadását a Mazsók támogatja.

APRÓ- HIRDETÉS

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogorrgyítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdentall.hu és www.mini-implantatum.hu

Heumann macesz rendelése országosan (kóser, strasbourgí főrabbinátus): paszkacentrum.hu/koser, 30-991-9941.

Hírek, események röviden

– Szeretettel várunk minden érdeklődőt a síófoki imaházba szombati fogadó istentiszteletre és azt követő kidusra június 30. és augusztus 26. között, péntek estéknként 19 órától. Cím: Síófok, Széchenyi u. 4.

– Helyreigazítás. Előző számunkban a mártír-istentiszteletekről szóló cikkünkben egy kép téves aláírással jelent meg. A helyes képalírás: Helyi vezetők főhajtsa Mohácson.

– Sírkőavatás. Kálmán Tamás főkántor sírkőavatása augusztus 13-án (vasárnap) délelőtt 10 órakor lesz a Kozma utcai sírkertben. Funkcionál: Kardos Péter főrabbi és Fekete László főkántor.

Jubileumi zsidó fesztivál színezüstben

Hazai és nemzetközi sztárok ünneplik velünk a Zsidó Kulturális Fesztivál negyedszázados jubileumát, és emeli az ünnep fényét, hogy sok-sok idej program kifejezetten a fesztiválra készül. Vagyis eddig még soha nem látott, izgalmas produkciókkal, látványos showműsorokkal ünnepeljük együtt a kultúrát.

Szeptember 3–12. között különleges előadásokra hívjuk önöket olyan csodálatos helyszínekre, mint például a Dohány utcai, a Frankel Leó úti és a Rumbach utcai zsinagóga, vagy a Magyar Zene Háza.

A klezmer és jiddis zene kincseitől kezdve a könnyűzenei műfajokon és irodalmi produkciókon át a klasszikus koncertekig igen széles lesz a kínálat. S mivel a 25 éves jubileum kü-

lönleges alkalom, így több programunk ősbemutató is lesz egyben.

Ami a zsidó zenét, azon belül a klezmerrel illeti, természetesen itt lesz velünk a Budapest Klezmer Band; a Sabbathsong Klezmer Band; a klezmer-jiddis számokat is játszó Debrecen Dixieland Jazz Band; a Spinoza Színház produkciójában tapasztalhatunk három igazi jiddise márnak: Fenyő Fruzsínának, Klein Judit-

nak és Várad Eszter Sárának; föllép a Klezmerész együttes Janicsák Vecával; sőt egy igazi ütős műsornak is részesei lehetünk a világhírű Alex Jacobowitz és Szives Márton ütőhangszeres koncertjén. Szeárd motívumokat hallhatunk dzsesszes feldolgozásban a Malek Andi Soulistic estjén, amelynek sztárvendége Szulák Andrea lesz; és klasszikus zsidó darabokat adnak elő a csodagyerekekből profi zenésszé vált Kuna testvérek Nógrádi Gergely főkéntorral.

Rendkívülinek ígérkezik az a világpremier, amelyen látványos showműsor keretében lép színpadra egy nemzetközi supergroup Leonyid Gutkin vezetésével, tervezetten olyan magyar kiválóságokkal, mint Bereczki Zoltán, Gubik Petra, a Kuna testvérek, Müller Péter Sziámi és Pásztor Anna.

S ha már külföldi fellépőkről van szó, szeretettel ajánljuk az izraeli Omri Mor zongoraművész és két zenésztársa világzenei hangversenyét: a trió a hagyományos amerikai dzsessz ötvenévi európai klasszikus zenével, továbbá brazil, közel-keleti és észak-afrikai dallamokkal. Ki-hagyhatatlan program lesz a Sportarénában Dész László nagyszabású duett-koncertje, amelynek vendégművészei Básti Juli, Für Anikó, Geszti Péter, Mácsai Pál, Nagy Ervin, Tóth Vera és Wunderlich József.

Egészen biztosan telt házat vonz a Budapesti Egyesítésének 150. évfordulója alkalmából összeállított program, amelyen Csonka András, Falusi Mariann, Kamarás Iván, Koós Réka, Vastag Tamás, Veres Mónika lép a közönség elé a Don Lázi Swingtet kíséretében.

Müller Péter Sziámi „Zsenik a zsiniben” című sorozatának mostani, ötödik koncertjén Sziámi vendége Janza Kata színésznő, musicalénekes lesz Darvas Ferenc zongoraművész-szel és a világszerte rangos színházi díjakat elnyert Baltazár Színház társulatával.

Egy zsidó fesztivál Seress Rezső nélkül elképzelhetetlen: a Szomorú vasárnap itthon és külföldön egyaránt elismert slágerszerzőjének alakját ezúttal Fesztbaum Béla színművész idézi meg.

Elfogadta meghívásunkat a népszerű színművész, Kamarás Iván, aki az idei Zsidó Kulturális Fesztiválra készülve új, exkluzív műsort állított össze: büszkének vagyunk rá, hogy a Frank Sinatra és kortársai New York-i világát megidéző koncertjét a művész nálunk adja elő elsőként.

Ami az irodalmat illeti, két klasszikus, Örkény István és Esterházy Péter műveinek találkozását hallhatjuk Lukács Miklós, Máté Gábor és Mácsai Pál felolvasásában a Spinoza Színház produkciójában.

Új szerepben, énekesnőként lép színpadra Onodi Eszter színművész, aki a The Open Pub formációval ünnepl velünk az „Amikor összegyűrtük az eget” című albumuk dalaival. De fellép nálunk Balogh Kálmán cimbalomművész zenésztársaival; Banda Pál csellóművész, aki Bach-szvitet játszik; Mendelssohn művei révén romantikus álmódosra indulhatunk Kercsolán Orsolya hegedűművésszel és az Anima Musicae zenekarral; míg Tangómánia címmel Bősze Ádám szórakoztat minket a műfaj rejtelmeivel, amit élőzene és vérepszító tánc fűszerez majd.

Szivárványünnep a brassói zsinagógában

A fiatal meggyfa

A zsidó és keresztény mitológiában Isten az özönvíz után szövetséget köt az emberrel, hogy soha többé nem pusztítja el az özönvízzel a Földet, és e szövetség jeleként szivárványt tesz az égre. A skandináv mitológiában az istenek lakóhelye a szivárványhíd, amely összeköti a földi világot az égi világgal. A szivárvány ünnepét a brassói zsinagógában rendszeresen megtartják.

Ima, beszélgetés, ebéd és városnézés szerepelt a programban. Megtekintettük a zsinagóga egyik épületszárnyában létrehozott múzeumot is, amely második világháború előtti és utáni zsidó élettörténeteket mutat be. Dokumentumok, fényképek, békeidőben lezajlott sportesemények, kiemelkedő személyiségek adtak ízelítőt erről a közösségről, és nyilván Hitler és a horogkereszt is helyet kapott mellettük. Tisztelettel nézgettem többek között Theodor Herzl (1860, Budapest – 1904, Bécs), Izrael megálmodója fényképét, valamint Anne Frank (1929, Frankfurt – 1945, Bergen-Belsen) fiatal lány képét, aki vallomásaiban többek között azt írta, hogy „halálom után is élni akarok”.

Az udvarban levő gyümölcsöskert sem szokványos: ide évente egyszer, a fák napján (tu bisvát ünnepén) ültetnek egy új csemetét. Különösen megragadta figyelmemet egy fiatal meggyfa, amelyet 2018-ban egy sepsiszentgyörgyi testvérpár ültetett, Tabak Eszter és Dávid. Édesapjuk, Tabak Ervin Tamás vallásos ember, szüleitől kapta a hitet, a zsidó hit tiszteletét és megtartását, és ezt továbbadja gyermekeinek. Hadd legyen sok tu bisvát, fák újjeve!

Ez mások számára is megszívlelendő: hadd ültessenek fákat a Föld lakói, és ne vágják ki azokat! Hadd lengje be a szivárvány földünk minden pontját, legyen a béke üzenete e vén golyóbis minden lakójához!

Veres Ibolya, Uzon / 3szek.ro

Magyar labdarúgóit is köszöntötte a 100 éves Hapoel Tel-Aviv

Pisont Istvánt és Halmai Gábort is köszöntötte a Hapoel Tel-Aviv labdarúgóklub, amely fennállásának századik évfordulóját ünnepelte.

Az izraeli csapat a gálamérkőzésen 1-0-ra legyőzte a spanyol másodosztályú Leganést. A találkozó szünetében köszöntötték a hazai klub legendás játékosait, köztük a két magyar futballistát is.

„A klub több generációt vonultatott fel az ünnep alkalmával, de azért voltak hiányzók is” – írta közösségi oldalán Pisont. Hozzátette, megtisztelő volt újra találkozni Dror Kastannal, a klub és az izraeli labdarúgás legmeghatározóbb személyiségével és legeredményesebb edzőjével.

„Nagyon tiszteltük és szerettük őt, pályafutásunk és fejlődésünk biztosítva volt általa” – írta a 78 éves mesterről.

A 31-szeres válogatott Pisont István 1999 és 2002 között 120 mérkőzésen 11 gólt szerzett a Hapoel Tel-Aviv színeiben, az 57-szeres válogatott Halmai pedig 2000 és 2003 között 102 találkozón tízszer volt eredményes az izraeli együttesben. (MTI)

Halmai és Pisont Dror Kastannal

Sajtóközlemény

Zsidók Győri Gyökerei Világtalálkozó

Győr, 2024. július 4–7.

Már csak egy év van hátra

A győri zsidók deportálásának 80. szomorú évfordulójáról történő méltó megemlékezés keretében a civil kezdeményezésre létrehozott Zsidók Győri Gyökerei Alapítvány a holokausztot túléltek leszármazottai részére világtalálkozót rendez Győrben 2024. július 4–7. között.

Az előkészületek 2021 őszén indultak. Mára lényegében körvonalazódtak a találkozó legfőbb keretei, programja, pontos győri helyszínei és az egyes események fontosabb tartalmi vonatkozásai. Ezek az aktuális helyzetnek megfelelően láthatók a <https://jewishgyor.org/honlapon>.

Örömmel értesültünk az önkormányzat és más helyi szervezetek különféle kezdeményezéseiről is, amelyek ugyancsak az 1944-es tragédia jövő évi, kerek évfordulójáról történő megemlékezést célozzák.

Sikerrel halad a Győrben és máshol, többek közt külföldön élő, győri gyökerekkel rendelkező leszármazottak új, virtuális közösségének építése honlapunk és Facebook-csoportunk körül. E közösség aktív részvételével rohamosan gazdagodik a honlap tartalma, például családtörténetekkel, a győri zsidóság emlékeihez kapcsolódó anyagokkal, rokon linkek gyűjteményével. A közösség számos tagja tevékeny részt vállal magában a szervezésben is.

Kiemelkedő fontosságú, hogy a zsidó helytörténeti diákpályázatban részt vevő középiskolák csapatainak felkészülése már elindult, a szeptemberben induló félév döntő jelentőségű lesz, hiszen a kutatási és művészeti munkák leadási határideje 2023. december 31. A nevezett iskolák történelemtanárai és külső szakemberek segítő kezét adnak a diákok előkészületeihez.

Krausz Péter, a Zsidók Győri Gyökerei Alapítvány kuratóriumi elnöke szerint a konkrét tervek készen állnak, megvalósításuk tartalmi és technikai feltételeit lényegében már rögzítettük, azonban az ezek megvalósításához szükséges források még csak kis mértékben állnak rendelkezésünkre. Feltétlen szükségünk van további egyéni adományokra és jelentősebb intézményi (vállalati, állami), pénzbeli támogatásra. Folyamatosan keressük a lehetőségeket, pályázunk, de igazán megnyugtató pénzügyi alapot még nem sikerült teremteni. Adományoldalunk: <https://jewishgyor.org/adomany/>

1137 Budapest, Szent István park 20/A

<https://jewishgyor.org/>, gyorjews@gmail.com

Tel.: +36-30-585-7728

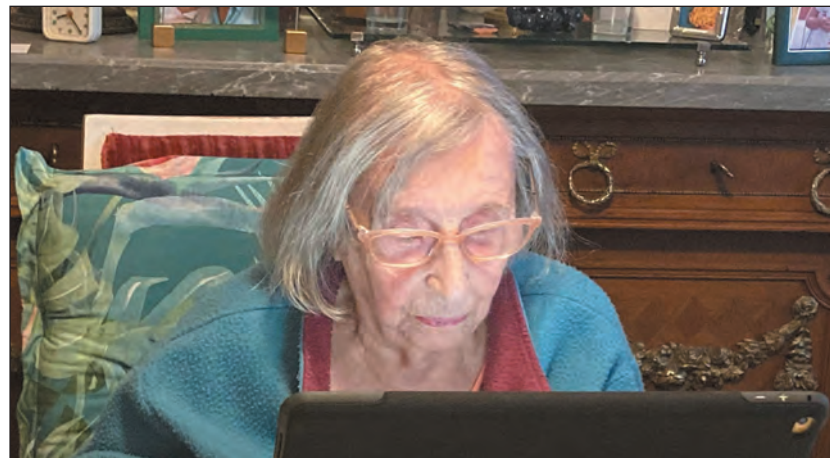
Adószám: 19326333-1-41

Bankszámla: MagNet Bank Zrt., Zsidók Győri Gyökerei Alapítvány

IBAN: HU08 1620 0230 1004 2559 0000 0000

Swift: HBWEHUHB

Egy százéves asszony köszöntése

Ez az „ifjú” hölgy, kedves Olvasó, 2023. július 20-án kerek EGYSZÁZ éves volt. Kiszámolni nem oly nehéz, hogy pontosan mikor született. Neve: Magda Birraux született Pártos Magdolna Éva Ráchel Sára.

75 éve él Svájcban. Boldog gyermekkorát Budapesten kezdte (ahol született) és Siófokon zárta. Tanult Miss Jane Haining skót intézetében. A kereskedelmi iskolát azonban abba kellett hagynia. Siófokon segített szülei panziójában, onnan menekültek édesanyjával hamis papírokkal Pestre. Egy ideig jó emberek bújtatták, de aztán nem tudta elkerülni a munkatábor, ahol olyan betegség támadta meg, melynek gyógyításához a háború után Svájcig kellett utaznia.

Svájcban maradt, mert a hazájában elfogytak a lehetőségei. Elvették a panziót, a presszót, nem tanulhatott tovább. Svájcban nyelvet tanult, munkát talált egy neves magyar műgyűjtőnél. Akaratának és szorgalmának köszönhető, hogy még ma is négy nyelven beszél és olvas.

Tanult Londonban, dolgozott New Yorkban. A szerelem visszacsábította Svájcba. Férje a francia idegenlégió tisztje, aki harcolt a németek ellen is. Szülei elfáradtak az élettől, és eltávoztak. Árva lett, majd özvegy, barátai azonban nem hagyták magára. A személyisége, a jósága vonzotta az embereket. Zsidókat és nem zsidókat egyaránt maga köré gyűjtött. Nincs egyedül. A barátaira ontja azt a szeretetet, amit a szülei és a férje iránt érzett. A Balaton, a siófoki zsidók napi téma.

Adni, adni és jót tenni! Az IMÁK és a szemlélete viszi a következő évei felé.

V
i
c
c
(?)
Tipikus. Zsidó gyerek születéséről értesítés az ismerősöknek: „Morris és Sheila Goldblatt büszkén tudatja mindenkivel, hogy megszületett a fiuk, dr. David Goldblatt.”